

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему:

**“Облік і аудит необоротних активів підприємства та економічний
аналіз ефективності їх використання”**

Виконала: студентка групи ОО-42

Спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

Марко Марія Юріївна

Керівник: Івасюк Н. Б.

Рецензент: Мигович Т.М.

Івано-Франківськ – 2025 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Баланюк І.Ф.

(підпис)

“7” листопада 2024 р.

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

Марко Марії Юрїївни

1. Тема роботи: «Облік і аудит необоротних активів підприємства та економічний аналіз ефективності їх використання»

керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування Івасюк Н. Б.

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

- дослідити економічну суть необоротних активів підприємства;
- розглянути класифікацію необоротних активів підприємства з метою обліку і аудиту;
- дослідити нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту необоротних активів підприємства;
- обґрунтувати документальне оформлення облікових операцій необоротних активів підприємства;
- дослідити синтетичний та аналітичний облік необоротних активів підприємства;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення методики обліку необоротних активів підприємства;
- розкрити аудиторську перевірку необоротних активів підприємства;
- проаналізувати ефективність використання необоротних активів «Г-Марко»;
- обґрунтувати проблему організації аудиту необоротних активів

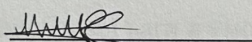
підприємства та ефективності їх використання

3. Дата видачі завдання 04.12.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

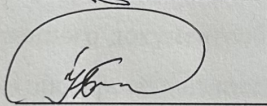
№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні основи організації аналізу, обліку і контролю необоротних активів підприємства	17.02.2025 р.	виконано
2.	Методика обліку необоротних активів підприємства «Г-Марко»	18.03.2025 р.	виконано
3.	Аудит необоротних активів підприємства та економічний аналіз ефективності їх використання	21.04.2025 р.	виконано

Студент

Марко М. Ю.

Керівник роботи

Івасюк Н.Б.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу

студентки групи ОО-42 **Марко Марії Юріївни**

на тему:

“Облік і аудит необоротних активів підприємства та економічний аналіз ефективності їх використання”

З економічної точки зору, необоротні активи, як правило, займають найбільшу питому вагу в підсумку балансу підприємств. А саме їх матеріальна складова – земля, будинки, обладнання, транспортні засоби тощо. У господарюючих суб'єктів останні становлять основу функціонування, при цьому за джерелами формування вони можуть бути як власні, так і орендовані. Також до інших складових необоротних активів підприємств належать ті, які повинні приносити грошову вигоду, – заборгованість дебіторів, довгострокові інвестиції. Однак для отримання економічного зиску від наявності та використання необоротних активів підприємства необхідною є організація їх відповідного обліково-аналітичного забезпечення. А також своєчасного виконання контрольних функцій – аудиторської перевірки. Вищезазначене зумовлює особливості відображення в кореспонденціях облікових рахунків даних про наявність та ефективність застосування необоротних активів, а також забезпечення недопущення помилок, що зумовлює актуальність теми даної кваліфікаційної роботи.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних питань щодо обліку і аудиту необоротних активів підприємства та аналізу ефективності їх використання у сучасних умовах господарювання підприємств та визначення шляхів удосконалення за обраним напрямом дослідження.

Кваліфікаційна робота виконана відповідно до визначених мети та завдань на основі матеріалів приватного підприємства "Г-МАРКО" за даними поточного обліку та звітності, що підтверджує її практичне значення.

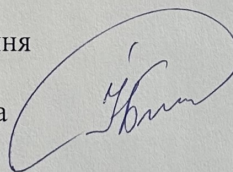
Отримані результати кваліфікаційного дослідження можуть бути апробовані для підвищення ефективності діяльності підприємств, зокрема у сфері обліку, аудиту та аналізу використання необоротних активів.

Кваліфікаційна робота Марко Марії Юріївни на тему "Облік і аудит необоротних активів підприємства та економічний аналіз ефективності їх використання" є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам, що визначені до такого виду робіт, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування".

Робота допускається до захисту з оцінкою "відмінно".

Науковий керівник:

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Надія ІВАСЮК

"23" травня 2025 р.

Виконала: студентка групи СД-42

Спеціальності 071 "Облік і оподаткування"

Марко Марія Юріївна

Керівник: Івасюк Н. І.

Підписав: Івасюк Н. І.

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу

студентки економічного факультету
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
групи ОО-42

Марко Марії Юріївни

на тему:

**“ Облік і аудит необоротних активів підприємства та економічний
аналіз ефективності їх використання ”**

Актуальність теми. Необоротні активи є основою матеріально-технічної бази будь-якого підприємства, адже саме завдяки їх наявності здійснюється виробничий процес, реалізується стратегія розвитку та забезпечується стабільність господарської діяльності. Актуальність обраної теми обумовлена необхідністю належної організації обліку, контролю та аналізу необоротних активів, що набуває особливої ваги в умовах сучасного облікового середовища, впровадження електронного документообігу, автоматизації облікових процесів та зростання вимог до прозорості звітності.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних і практичних аспектів організації бухгалтерського обліку, аудиту та економічного аналізу необоротних активів на прикладі ПП «Г-МАРКО», яке надає допоміжні послуги в лісовому секторі. Це надає роботі практичної цінності та прикладного значення, оскільки необоротні активи в таких підприємствах займають вагомую частку в структурі майна і потребують ефективного управління.

Якість проведеного дослідження. У роботі логічно та послідовно розкрито теоретичні основи організації обліку, аудиту та контролю необоротних активів. Досліджено нормативно-правову базу, охарактеризовано документообіг, проведено детальний синтетичний та аналітичний облік операцій з необоротними активами, а також проаналізовано ефективність їх

використання у діяльності конкретного підприємства.

Робота має чітко визначені мету та завдання, які успішно реалізовані через відповідну структуру розділів, логіку викладу, аргументовані висновки та конкретні практичні рекомендації, спрямовані на вдосконалення облікових процедур та підвищення ефективності управління необоротними активами.

Практичне значення. Наведені у роботі пропозиції мають прикладне значення для підприємств, діяльність яких пов'язана з експлуатацією, обліком і контролем значної кількості необоротних активів. Рекомендації щодо удосконалення методики обліку та аудиту можуть бути впроваджені у господарську діяльність ПП «Г-МАРКО», а також використані в аналогічних організаціях лісового господарства.

Оцінка кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота написана грамотно, відповідає сучасному рівню науково-методичного забезпечення бухгалтерського обліку та аудиту. Тема розкрита повністю. Виклад матеріалу є послідовним, структурованим і логічно обґрунтованим. Висновки відповідають поставленим завданням і підкріплені результатами дослідження.

Загальний висновок. Кваліфікаційна робота Марко Марії Юріївни на тему “Облік і аудит необоротних активів підприємства та економічний аналіз ефективності їх використання” є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам, що визначені до такого виду робіт, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”.

Робота допускається до захисту з оцінкою “відмінно”.

Рецензент:

Кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Тетяна МИГОВИЧ

“23” травня 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ АНАЛІЗУ, ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Економічна суть необоротних активів підприємства.....	6
1.2. Класифікація необоротних активів підприємства з метою обліку і аудиту.	12
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту необоротних активів підприємства.....	19
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	25
2.1. Документальне оформлення облікових операцій необоротних активів підприємства.....	25
2.2. Синтетичний та аналітичний облік необоротних активів підприємства.....	32
2.3. Пропозиції щодо вдосконалення методики обліку необоротних активів підприємства.....	40
РОЗДІЛ 3. АУДИТ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	48
3.1. Аудиторська перевірка необоротних активів підприємства.....	48
3.2. Аналіз ефективності використання необоротних активів підприємства.....	52
3.3. Проблеми організації аудиту необоротних активів підприємства та ефективності їх використання.....	58
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах економічної трансформації, посилення конкуренції та постійної модернізації технічної бази, ефективне управління необоротними активами компанії є особливо важливим аспектом.

Необоротні активи складають матеріально-технічну основу, забезпечують стійкість виробничого процесу та суттєво впливають на прибутковість і фінансову стабільність компаній. Бухгалтерський облік та аудит необоротних активів, а також економічний аналіз ефективності їх використання є важливими інструментами для забезпечення прозорості діяльності компанії, контролю за збереженням активів та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Рациональна організація обліку та аудиту необоротних активів не лише сприяє дотриманню вимог чинного законодавства, але й створює передумови для ефективного використання ресурсів нерухомості. Економічний аналіз, у свою чергу, дозволяє оцінити ефективність експлуатації активів та виявити резерви підвищення продуктивності праці та зниження витрат. Це особливо важливо для компаній, діяльність яких пов'язана з використанням значних обсягів основних засобів та обладнання. Дослідження охоплює фінансово-економічні процеси, пов'язані з обліком, аудитом та економічним аналізом необоротних активів компанії.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарські процеси, що стосуються бухгалтерського обліку, аудиту та економічного аналізу необоротних активів підприємства.

Предметом дослідження є методичні та організаційні аспекти обліку, контролю та аналізу необоротних активів на підприємстві “Г-МАРКО”, яке надає допоміжні послуги в лісовому секторі.

Метою кваліфікаційної роботи є проведення комплексного дослідження системи бухгалтерського обліку, аудиту та економічного аналізу необоротних активів підприємства, а також розробка пропозицій щодо оптимізації їх використання.

Для досягнення цієї мети було визначено такі **завдання**:

- Визначити економічну сутність та класифікацію необоротних активів;
- Проаналізувати нормативно-правову базу щодо обліку та аудиту необоротних активів;
- Вивчити організацію обліку та аудиту необоротних активів в ПП “Г-МАРКО”;
- Проаналізувати ефективність використання основних засобів компанії;
- Виявити проблеми в системі управління необоротними активами;
- Розробити методи вдосконалення обліку, аудиту та економічного аналізу для підвищення ефективності використання активів.

У написанні кваліфікаційної роботи було використано такі методи дослідження:

- Діалектичний метод: Розкрити економічну сутність, класифікацію та роль необоротних активів у діяльності підприємства;
- Аналітичний метод: Проаналізувати динаміку та структуру активів, виявити зміни у складі основних засобів за досліджуваний період;
- Статистичний метод: Оцінити показники амортизації основних засобів та визначити зміни їх технічного стану;
- Економіко-математичний метод: Розрахувати показники ефективності використання необоротних активів, такі як фондівіддача, фондомісткість, коефіцієнт оновлення тощо.
- Абстрактно-логічний метод: Сформулювати висновки, узагальнення та пропозиції щодо вдосконалення системи обліку та управління активами підприємства;
- Графічний метод: Наочно представити динаміку, структуру активів та результати аналізу у вигляді діаграм та графіків.

Практичне значення цього дослідження полягає в тому, що запропоновані заходи щодо вдосконалення системи обліку, аудиту та економічного аналізу необоротних активів можуть бути застосовані до діяльності приватного підприємства “Г-МАРКО” з метою підвищення

ефективності управління майном, збереження виробничого потенціалу компанії та оптимізації витрат на її утримання. Отримані результати можуть бути використані у діяльності подібних підприємств для оптимізації облікової політики, покращення контролю за станом активів та підвищення ефективності їх застосування у господарській діяльності.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота включає вступ, три розділи, висновки та рекомендації, перелік використаних джерел і додатки. Загальний обсяг роботи – 84 сторінки, вміщуючи 15 таблиць, 8 рисунків і 5 додатків. Список літератури містить 48 джерел.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ АНАЛІЗУ, ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна суть необоротних активів підприємства

Необоротні активи є важливою складовою економічного потенціалу суб'єкта господарювання. Вони забезпечують основу для довгострокової діяльності та формують виробничий потенціал підприємства. Дослідження сутності та ролі необоротних активів є актуальним питанням як для української, так і для зарубіжної економічної науки. В економічній доктрині не існує єдиного загальноприйнятого підходу до визначення сутності поняття “необоротні активи”. Дослідження підходів вітчизняних і зарубіжних вчених та практиків стосовно тлумачення понять, які мають зв'язок із ідентифікацією необоротних активів, вказує на наявність різноманітних позицій.

З метою позначення поняття необоротних активів вченими використовувались різні терміни, в тому числі: А. М. Азріліян – “основний капітал”, “активи капітальні”, І. О. Бланк – “нематеріальні активи”, “основні засоби”, А. Г. Загородній – “необоротні активи”, “матеріальні активи”, В. І. Єфименко – “довгострокові активи”, В. В. Сопко – “основні засоби”, “засоби праці”, Е. С. Хендриксен – “нематеріальні активи”, “споруди й обладнання” [18, с. 14].

О. С. Брагіна та Д. Д. Стельмахук вказують, що необоротні активи представляють “активи, які призначені для тривалого застосування у виробничому процесі чи задля здійснення управлінської діяльності господарюючого суб'єкта та не призначені для продажу або конвертації в грошові кошти впродовж короткострокового періоду, як правило, більше одного року. Вони мають тривалу природу. До головних складових необоротних активів належать основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, незавершене будівництво (інвестиції),

довгострокова дебіторська заборгованість й інші необоротні активи” [4, с. 19]. Відповідно до твердження І. А. Дерун, необоротні активи є “сукупністю малоліквідних матеріальних засобів, фінансових ресурсів, нематеріальних ресурсів та прав, що контролюються господарюючим суб’єктом та застосовуються у господарській діяльності впродовж більш, ніж одного року чи операційного циклу при умові, що суб’єкт господарювання очікує від них одержати економічну вигоду у майбутньому” [12]. За переконанням О. Ю. Дудчик та Т. В. Сальникова: “необоротні активи – найменш ліквідні активи суб’єкта господарювання. У той же час, вони не втрачають вартості, так як є менш схильними до інфляції, можуть здаватись в оренду з метою одержання додаткового доходу, підтримувати власний зовнішній вигляд, підлягають індексації цін. Необоротні активи господарюючого суб’єкта – вагома частина стратегічного потенціалу останнього” [13, с. 81]. В. М. Царьов розглядає їх як “синтетичну категорію, що включає у себе засоби виробництва, для котрих характерною є матеріально-речова і грошова форми вираження, й які переносять власну вартість частинами по мірі зносу” [47, с. 7]. На думку О. С. Борисюк, під досліджуваним поняттям розуміються “активи, які застосовуються господарюючим суб’єктом в діяльності останнього впродовж тривалого періоду часу (більше 1 року чи нормального операційного циклу, якщо він є довшим за рік) і від застосування котрих суб’єкт господарювання очікує у майбутньому одержати економічні вигоди при умові, що їх вартість може бути достовірно визначена” [3, с. 50].

Слідом за Н. Д. Гнатишиною, необоротні активи представляють “комплекс майнових цінностей, життєвий цикл котрих перевищує 1 рік, що складають основу стратегічного потенціалу суб’єкта господарювання й забезпечують здійснення різних видів господарської діяльності, що формуються за рахунок основного капіталу” [7, с. 8]. В. С. Семйон пропонує під необоротними активами розуміти “сукупність матеріальних ресурсів та нематеріальних прав, виражених в грошовій формі, котрі застосовуються господарюючим суб’єктом задля досягнення цілей останнього (зокрема,

одержання економічних вигід або забезпечення соціально-культурних, адміністративних цілей) впродовж тривалого періоду (більше 1 року або операційного циклу)” [43, с. 9].

Розглянемо словникові тлумачення аналізованого поняття. Так, А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк у тлумачно-термінологічному економічному словнику пропонують визначати необоротні активи наступним чином: “сукупність майнових цінностей суб’єкта господарювання, котрі багаторазово приймають участь в процесі господарської діяльності останнього” [16, с. 19]. У великому словнику бухгалтера укладача В. Кузнєцова та О. Михайленко наведено таке трактування: “необоротні активи – матеріальні і нематеріальні ресурси, що належать господарюючому суб’єкту та забезпечують функціонування останнього, термін застосування яких становить більше 1 року або операційного циклу” [6, с. 320].

На основі проведеного аналізу, погоджуємось з лаконічним трактуванням О. Ткаченко та А. Шатрави, відповідно до котрого “необоротні активи є ресурсами, що використовуються підприємством у довгостроковій перспективі (більше 1 року), забезпечуючи стабільні економічні вигоди” [45]. Науковці пропонують і більш розширене тлумачення: “майно, що знаходиться у розпорядженні підприємства, виражене у вартісній формі, що приймає участь у відтворювальному процесі, ведучи до створення благ або послуг й дозволяючи отримувати економічну вигоду” [45].

Грунтовний аналіз та розгляд різних наукових досліджень надає підстави стверджувати, що сутність поняття “необоротні активи” не є можливим трактувати однозначно. Різноманітність тлумачень останнього пояснюється тим, що необоротні активи часто ототожнюють із такими поняттями, як обладнання, споруди і власність, капітал, основні засоби, що за власним економічним змістом трохи різняться. В закордонній практиці поняття “необоротні активи” окреслюється по-різному. До прикладу, в Швейцарії необоротні активи у активі балансу об’єднані в одну групу – основні засоби; в Німеччині – основний капітал і фінансові активи; в Естонії – основне майно

(довгострокові фінансові інвестиції, матеріальне основне та нематеріальне майно); в Єгипті – необоротні активи представляють матеріальні і нематеріальні ресурси, які належать установі та забезпечують функціонування останньої та термін корисного застосування котрих, як очікується, складає більше 1 року (чи операційного циклу, якщо він триваліший за рік) [22, с. 117]. Поняття необоротних активів у зарубіжній практиці обліку нерідко ототожнюється із основним капіталом, що вважається складовою майна суб'єкта господарювання (чи його активом). Використання різних термінів з метою ідентифікації зазначеного виду активів нерідко пов'язують із особливостями перекладу термінів із різних мов. На окресленому акцентує увагу й В. С. Семейон, котра зазначає, що англійською мовою необоротні активи можуть називатися *non-current assets* (у дослівному перекладі – “необоротні активи”), *long-term assets* (у дослівному перекладі – “довгострокові активи”), *fixed assets* (у дослівному перекладі – “фіксовані активи”) тощо [42]. В українській економічній науці необоротні активи часто визначаються в рамках національних стандартів бухгалтерського обліку, підкреслюючи їхню роль у структурі капіталу та інвестиційній стратегії. Дослідники підкреслюють їх важливість у забезпеченні економічної стійкості та інноваційного потенціалу. У зарубіжній фінансовій літературі необоротні активи аналізуються з точки зору ефективності капітальних інвестицій, управління фінансовими ризиками та стратегій оптимізації активів. Підходи таких вчених, як Річард Г. Шредер та Роберт Ентоні, зосереджені на ролі необоротних активів у фінансовій стабільності та розширенні бізнесу.

Необхідно зазначити, що через відсутність узгодженості трактування таких термінів, як “основний капітал” і “необоротні активи”, з-поміж вчених немає однастайності у визначенні дефініцій останніх. Зокрема, основний капітал в економічній теорії ототожнюється тільки із довгостроковими матеріальними активами. У бухгалтерському обліку взагалі не регламентовано визначення основного капіталу на законодавчому рівні. Відповідно до НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” вказує на те, що:

“необоротні активи – це усі активи, які не є оборотними” [29]. Необоротні активи, згідно власного економічного змісту та призначення, належать до господарських засобів суб’єкта господарювання, що змінюються під впливом діяльності людини у напрямку одержання продукції, чи додаткових біологічних активів. Відтак, у ході господарського обороту, необоротні активи застосовуються у вигляді ресурсного потенціалу для створення продукції, де частина їх вартості переходить на новостворену продукцію у вигляді амортизаційних відрахувань. Одержаний прибуток від реалізації продукції підлягає розподілу, тоді як частина коштів направляється на відтворення необоротних засобів. Отже, має місце процес обороту капіталу, у котрому необоротним активам відведене особливе місце в ході господарської діяльності господарюючих суб’єктів [41]. Згідно до О. Степаненко, необоротні активи суб’єкта господарювання виступають одними із найбільш вагомих частин його майна, вони складають основну частку активів і мають суттєвий вплив на ефективність діяльності господарюючого суб’єкта. Достатня кількість останніх забезпечує безперервність виробництва, що й обумовлює вагомість раціонального використання, достовірного відображення в обліку інформації про них [44, с. 189].

На сучасному етапі розвитку необоротні активи набувають ознак представлених на рис. 1.1.

Економічна сутність необоротних активів полягає в їх здатності:

- 1) підтримувати виробництво – вони є основою виробничого процесу, що дозволяє створювати товари та послуги;
- 2) сприяти довгостроковому плануванню – тривалий період їх використання дозволяє здійснювати стратегічне планування та забезпечувати стабільну діяльність;
- 3) підвищувати фінансову стабільність – забезпечуючи заставу для кредитів та залучення інвесторів, вони сприяють фінансовій стійкості підприємства [45].

Ефективне управління цими активами забезпечує оптимальне використання, контроль витрат і максимізацію прибутку на інвестиції.

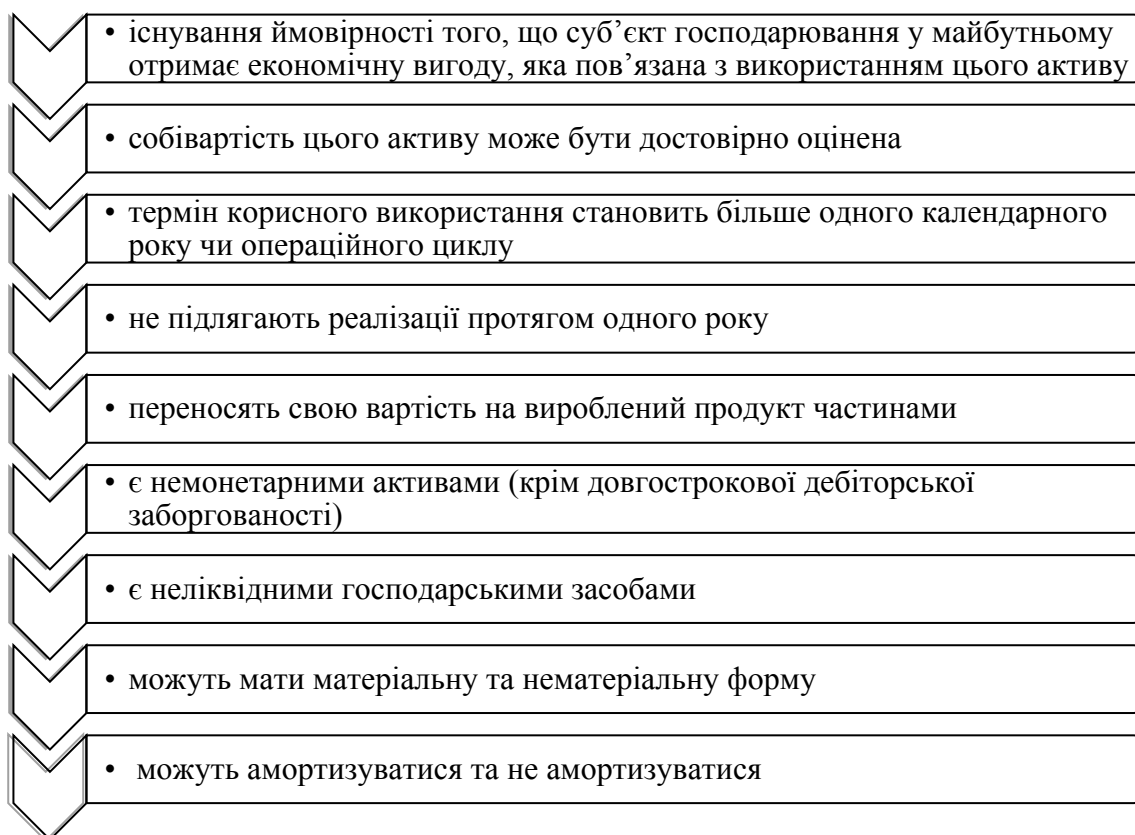

Рис. 1.1. Основні ознаки необоротних активів підприємства

Джерело: побудовано автором за даними [11, с. 65].

Дослідження економічної суті необоротних активів підприємства підтвердило, що це поняття має багатовимірний характер і охоплює широкий спектр матеріальних і нематеріальних ресурсів, які використовуються у довгостроковій перспективі. Аналіз наукових підходів дозволив визначити основні характеристики необоротних активів, зокрема їхню низьку ліквідність, здатність до часткового перенесення вартості на продукцію або послуги через амортизацію, а також стратегічну роль у формуванні економічного потенціалу підприємства. Різноманітність трактувань поняття “необоротні активи” серед вітчизняних та зарубіжних дослідників обумовлена особливостями бухгалтерського та економічного підходів до його розгляду. У зарубіжній практиці часто ототожнюють необоротні активи з основним капіталом або

довгостроковими активами, що підкреслює їхню роль у стійкості та фінансовій стабільності підприємства. В українській економічній науці необоротні активи розглядаються переважно в межах національних стандартів бухгалтерського обліку та їхньої інвестиційної значущості. Незважаючи на відмінності у визначеннях, спільним для всіх підходів є розуміння необоротних активів як ресурсів, що забезпечують безперервність виробничого процесу, інноваційний розвиток та економічну стійкість підприємства. Рациональне управління необоротними активами сприяє підвищенню ефективності діяльності суб'єктів господарювання, що підтверджує їхню провідну роль в сучасній економічній системі.

1.2. Класифікація необоротних активів підприємства з метою обліку і аудиту

Необоротні активи є ваговою складовою фінансової структури підприємства, що безпосередньо впливає на його довгострокову операційну ефективність та стратегічний розвиток. Класифікація необоротних активів має важливе значення для точного обліку та аудиту, забезпечення дотримання стандартів фінансової звітності та сприяння прийняттю обґрунтованих рішень.

У цілому класифікація представляє процес перегрупування певних об'єктів, форм, елементів за групами, класами, видами згідно тих чи інших ознак. Класифікація дає змогу структурувати будь-яку систему, яка досліджується, впорядковувати її, робити більш прозорішою, а відтак, і більш керованою [11, с. 64].

Класифікація необоротних матеріальних активів проводиться задля розподілу останніх на однорідні групи відповідно до певної ознаки. У бухгалтерському обліку до необоротних активів належать матеріальні і нематеріальні активи, котрі застосовуються господарюючим суб'єктом у термін, який перевищує 1 рік, і які класифікують таким чином: основні засоби; інші необоротні матеріальні активи; нематеріальні активи; довгострокові

фінансові інвестиції; довгострокова дебіторська заборгованість; відстрочені податкові активи; гудвіл. Така класифікація відповідає чинному плану рахунків, де кожен об'єкт необоротних активів обліковується на відповідному синтетичному рахунку [22, с. 123].

Згідно до НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” до складу необоротних активів включаються:

- 1) нематеріальні активи;
- 2) незавершені капітальні інвестиції;
- 3) основні засоби;
- 4) інвестиційна нерухомість;
- 5) довгострокові біологічні активи;
- 6) довгострокові фінансові інвестиції;
- 7) довгострокова дебіторська заборгованість;
- 8) відстрочені податкові активи;

9) інші необоротні активи [29]. При цьому, найбільшу питому вагу у необоротних активах суб'єкта господарювання посідають об'єкти основних засобів.

Відповідно до В. С. Семйон, пропонується агрегована за статтями балансу класифікація необоротних активів: матеріальні активи (основні засоби), нематеріальні активи і фінансові активи (інвестиції, вкладення), оскільки такий поділ на основні засоби і нематеріальні активи використано задля складання бухгалтерського балансу. Із представленої класифікації вилучено інші необоротні матеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції, так як авторка матеріальними активами визнала якраз основні засоби, із чим складно погодитися [42].

Н. М. Бразілій і А. А. Муренко запропонували класифікацію необоротних активів у відповідності до функціонального критерію – на основні засоби, нематеріальні активи, незавершені капітальні вкладення, устаткування, призначене для монтажу, довгострокові фінансові вкладення, інші види необоротних активів [5, с. 126]. Наведена класифікація є не зовсім логічною,

так як устаткування, яке є призначеним для монтажу, відноситься до капітальних інвестицій.

Поділ активів на необоротні й оборотні вагомий із позицій управління суб'єктом господарювання, виходячи зі стратегічних й оперативних цілей, завдань економічного аналізу та аудиту, забезпечення прискорення оборотності капіталу. Необоротні активи застосовуються господарюючим суб'єктом більше 1 року, відтак вони відображаються у розділі I активу в балансі (звіті про фінансовий стан) та представлені наступними статтями (рис. 1.2).

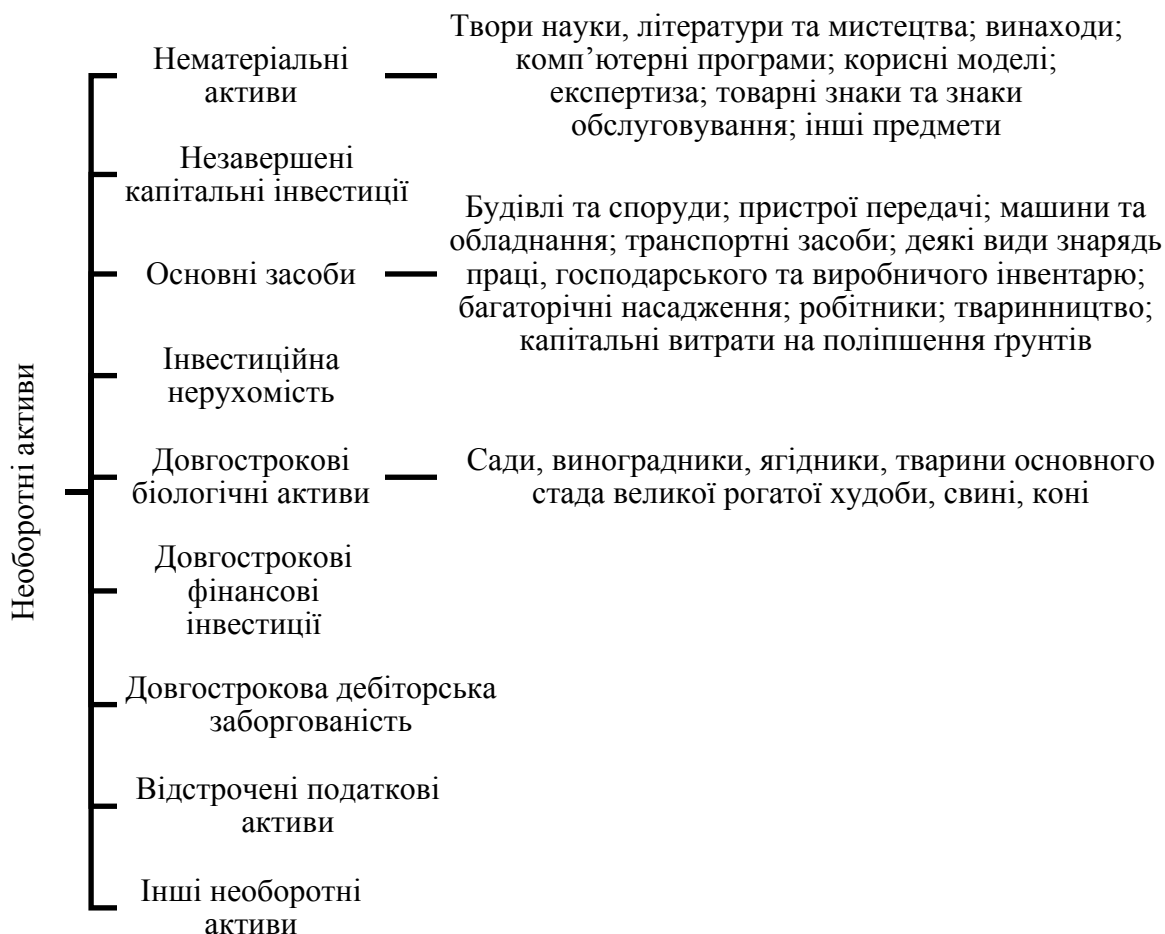

Рис. 1.2. Склад необоротних активів за НП(С)БО 1

Джерело: [29; 22, с. 124].

Більша частина авторів, насамперед бухгалтерів, здійснюють класифікацію необоротних активів у відповідності до однієї ознаки – згідно

матеріальності та виокремлюють лише ті складові, що відображаються в балансах господарюючих суб'єктів. Доволі широку класифікацію необоротних активів пропонує І. О. Бланк. Відповідно до підходу автора, виокремлюються кілька класифікаційних ознак із позицій фінансового менеджменту для цілей управління необоротними активами: згідно основних функціональних видів: основні засоби, нематеріальні активи; згідно характеру обслуговування окремих напрямів операційної діяльності: активи, які обслуговують процес виробництва продукції, що обслуговують процес реалізації продукції, що обслуговують процес управління операційною діяльністю; згідно характеру володіння: власні та орендовані необоротні активи; згідно форм заставного забезпечення кредиту та особливостями страхування: рухомі та нерухомі необоротні активи; згідно характеру відображення зносу: необоротні активи, які амортизуються, та необоротні активи, які не амортизуються [2, с. 230].

Як вважає І. В. Дем'янюк, класифікацію необоротних (довгострокових) активів можна проводити за наступними класифікаційними ознаками (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація необоротних активів (І. В. Дем'янюк)

Класифікаційні ознаки	Класифікаційні групи
1. Згідно характеру прояву	Матеріальні активи Нематеріальні активи
2. Згідно характеру обслуговування окремих напрямків діяльності	Обслуговують процес виробництва продукції Обслуговують процес реалізації продукції Обслуговують процес управління
3. Згідно характеру володіння	Власні Орендовані
4. Згідно форми заставного забезпечення кредиту та страхування	Рухомі Нерухомі
5. Згідно характеру відображення зносу	Необоротні активи, які амортизуються Необоротні активи, які не амортизуються
6. Згідно характеру участі в створенні економічної вигоди	Матеріальні та нематеріальні активи комерційної діяльності Матеріальні та нематеріальні активи не комерційної діяльності
7. Згідно видів	Виробничі необоротні активи Невиробничі необоротні активи

8. Згідно можливості використання у господарській діяльності	Необоротні активи, готові до використання Необоротні активи, які потребують монтажу
9. Згідно статей балансу	Матеріальні активи (основні засоби) Нематеріальні активи Фінансові активи (вкладення, інвестиції)

Джерело: [10].

На базі аналізу існуючих підходів до класифікації необоротних активів О. В. Павелко пропонує наступним чином узагальнити класифікаційні ознаки необоротних активів за основними об'єктами необоротних активів (табл. 1.2).

Порівнюючи підходи І. В. Дем'янюк та О. В. Павелко, можна виокремити спільні та відмінні риси їхніх класифікаційних підходів. До спільних ознак класифікації відноситься поділ згідно характеру володіння, можливості руху, призначення і відображення у фінансовій звітності. Однак О. В. Павелко надає детальнішу класифікацію за бухгалтерськими рахунками. Головні відмінності полягають в тому, що І. В. Дем'янюк зосереджується на класифікації активів за їхньою економічною сутністю (амортизація, характер використання, заставне забезпечення), в той час О. В. Павелко робить акцент на бухгалтерському та технічному аспекті активів (вартість, спосіб одержання, технічний стан).

В обидвох класифікаціях існують власні переваги в залежності від цілей їх застосування. Класифікація І. В. Дем'янюк є зручною для фінансового аналізу й управління активами, так як враховує економічні характеристики активів, їхній вплив на виробничі процеси і можливості використання у бізнесі. Класифікація О. В. Павелко більше орієнтована на бухгалтерський облік, аудиторську оцінку та фінансову звітність, оскільки враховує деталізований поділ активів згідно звітності, джерел фінансування і технічного стану.

Таким чином, обидва підходи можуть бути корисними залежно від потреб користувачів фінансової інформації. Для стратегічного управління господарюючим суб'єктом більше підходить класифікація І. В. Дем'янюк, а для аудиту, бухгалтерського обліку і фінансової звітності більш деталізованою виступає класифікація О. В. Павелко.

Класифікація необоротних активів окреслює їх фінансову оцінку у бухгалтерському обліку. Вона здійснює вплив на:

1) політику нарахування амортизації – різні класи активів вимагають специфічних методів амортизації для розподілу витрат протягом строку їх корисного використання;

Таблиця 1.2

Класифікація необоротних активів

Класифікаційні ознаки	Класифікаційні групи
1. Згідно функціонального критерію	Нематеріальні активи Будинки, споруди, передавальні пристрої Машини й обладнання Транспортні засоби Інструменти, прилади, інвентар Інші основні засоби
2. Згідно характеру володіння	Власні Орендовані
3. Згідно можливості руху	Рухомі Нерухомі
4. Згідно вартості	Значні за вартістю Незначні за вартістю
5. Згідно способу одержання	Придбані Виготовлені власними силами Отримані як внесок до статутного капіталу
6. Згідно технічного стану	Нові Відремонтовані Модернізовані
7. Згідно характеру участі у виробництві	Діючі Недіючі (знаходяться в резерві або на консервації)
8. Згідно відображення у балансі (звіті про фінансовий стан)	Нематеріальні активи (р. 1000) Незавершені капітальні інвестиції (р. 1005) Основні засоби (р. 1010) Інвестиційна нерухомість (р. 1015) Довгострокові біологічні активи (р. 1020) Довгострокові фінансові інвестиції (р. 1030) Довгострокова дебіторська заборгованість (р. 1040) Відстрочені податкові активи (р. 1045) Інші необоротні активи (р. 1090)
9. Згідно участі у виробничому процесі	Активна частина Пасивна частина
10. Згідно призначення	Виробничі Невиробничі
11. Згідно джерел фінансування	Внесені до статутного капіталу Придбані за кошти Безоплатно одержані необоротні активи

Джерело: [15; 22 с. 125].

2) тестування на предмет зменшення корисності – активи підлягають періодичній перевірці на предмет зменшення корисності відповідно до МСБО 36 з метою точного відображення суми їхнього очікуваного відшкодування;

3) переоцінка та коригування справедливої вартості – деякі необоротні активи, такі як інвестиційна нерухомість, потребують коригування справедливої вартості для відображення ринкових умов.

Аудитори оцінюють класифікацію необоротних активів, аби забезпечити достовірність фінансової звітності і відповідність стандартам бухгалтерського обліку. Головні аудиторські міркування включають:

1) перевірку наявності активів та права власності – аудитори перевіряють фізичні активи та юридичні документи для підтвердження права власності;

2) оцінку та справедливе відображення – аудитори переконуються, що активи оцінені належним чином, а збитки від знецінення визнані, коли це необхідно;

3) внутрішній контроль за управлінням активами – ефективність політики управління активами та засобів контролю оцінюється з метою зменшення ризиків викривлень.

Класифікація необоротних активів суб'єкта господарювання відіграє вагомe значення для ефективного обліку, аудиту та управлінських рішень. Систематизація необоротних активів за різними ознаками дає змогу чітко окреслити їхні функції, статус у балансі та роль у господарській діяльності, а також впливає на визнання активів, амортизацію, оцінку зменшення корисності і подання фінансової звітності. Кожен підхід до класифікації має свої особливості, зокрема, класифікація за матеріальністю, функціональністю, технічним станом та іншими критеріями. Аналіз наявних підходів до класифікації демонструє, що є декілька можливих варіантів, у залежності від мети використання – чи то для фінансового аналізу, чи для бухгалтерського обліку та аудиту. Отже, кожна класифікація має свої переваги, і їх застосування залежить від конкретних завдань підприємства та вимог до обліку і звітності. Вибір оптимального підходу до класифікації необоротних активів може

сприяти підвищенню ефективності управління активами та забезпеченню прозорості фінансової звітності.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і аудиту необоротних активів підприємства

До одного із найважливіших питань щодо обліку і аудиту необоротних активів господарюючого суб'єкта відноситься їх нормативно-правове забезпечення. Нормативно-правове регулювання обліку основних засобів представлено нормативно-правовою базою нормативних актів, які можна відобразити у вигляді чотирьохрівневої системи (рис. 1.3).

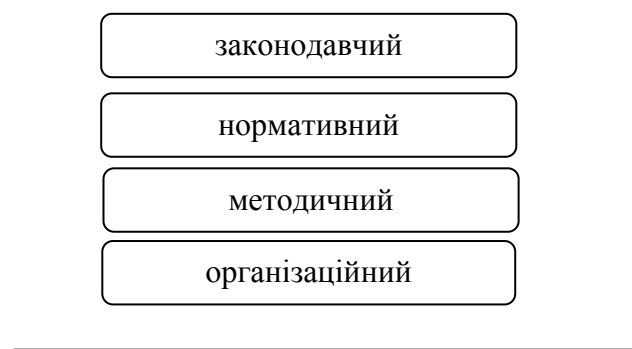

Рис. 1.3. Рівні нормативно-правового регулювання обліку необоротних активів

Джерело: побудовано автором за даними [1; 23, с. 160].

Розкриємо особливості кожного з рівнів нормативно-правового регулювання обліку необоротних активів, котрі наведені на рис. 1.3.

Перший рівнем – є законодавчий, у відповідності до нього регламентується сутність, завдання, головні поняття, порядок регулювання, організації й ведення бухгалтерського обліку. Такий рівень представлений наступними нормативно-правовими актами – кодексами та законами, а саме: Конституція України [17], Господарський кодекс України [9], Податковий кодекс України [24], Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [27].

Другим рівнем – є нормативний. Цей рівень представлений стандартами бухгалтерського обліку, до котрих належать: НП(С)БО 7 “Основні засоби” [30] та ряд інших, зокрема, МСФЗ 16 “Основні засоби” [19], МСФЗ 5 “Непоточні активи, утримані для продажу та припинена діяльність” [21], МСФЗ 17 “Оренда” [20], НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” [29], НП(С)БО 14 “Оренда” [34], НП(С)БО 28 “Зменшення корисності активів” [36], НП(С)БО 27 “Основні засоби утримані для продажу” [35] [46, с. 416].

Третім рівнем – є методичний. Він представлений інструкціями та положеннями Міністерства фінансів України, в тому числі як-от: Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій [40]; Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань [40]; Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів [48]; Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку тощо [14, с. 161].

Четвертим рівнем – є організаційний. Варто зазначити, що цей рівень передбачає регулювання обліку та аудиту необоротних активів на рівні підприємства, а саме через формування внутрішніх документів підприємства. Зазначені документи складаються в межах управління певного підприємства. Зокрема, до таких документів відносяться: Статут (Установчий договір), Наказ про облікову політику підприємства; Робочий план рахунків для обліку необоротних матеріальних активів; Наказ про проведення інвентаризації; посадові інструкції; графіки документообігу та інвентаризації; регламенти бухгалтерських та інших адміністративних служб та порядок організації та реалізації внутрішнього контролю [23, с. 160].

З проведеного аналізу, можна зробити висновок, що державою регулюються тільки певні аспекти обліку необоротних активів. Огляд нормативно-правових актів, у відповідності до яких регламентується облік необоротних активів представлено в Додатку А. При цьому, існує великий спектр варіативності для підприємств, що дає змогу власникам останніх

вибирати найбільш оптимальний для них варіант задля досягнення мети, що була поставлена.

Таким чином, нормативно-правове регулювання обліку необоротних активів представлено багатьма нормативно-правовими актами, що дозволяє вести правильно облік необоротних активів та відображати всі операції, використовуючи методи та інструменти. Проте, в умовах глобалізації, коли більшість країн пов'язані між собою щодо різних аспектів та є взаємозалежними, умовно можна виділити й п'ятий рівень нормативно-правового регулювання обліку необоротних активів – міжнародні нормативні документи.

З огляду на прагнення України гармонізувати свій національний бухгалтерський облік з міжнародними стандартами, доречно порівняти положення Національного стандарту бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” та Міжнародного стандарту фінансової звітності 16 “Основні Засоби”. Це дозволяє оцінити глибину регулювання, відмінності у підходах до оцінки активів, амортизації та знецінення, а також вказати на майбутні напрямки розвитку української системи бухгалтерського обліку.

Обидва стандарти передбачають, що основні засоби визнаються активами, якщо підприємство очікує економічних вигод від їх використання протягом періоду, що перевищує один рік, і якщо вартість таких активів може бути достовірно визначена. Оцінка при первісному визнанні проводиться в обох випадках за первісною вартістю придбання, яка включає ціну придбання, витрати на доставку, складання, монтаж та інші витрати, необхідні для приведення активу в робочий стан.

Однак, між обліковими підходами існують суттєві відмінності. Згідно з НП(С)БО 7, суб'єкт господарювання може вибирати один з кількох методів амортизації: прямолінійний, виробничий, накопичений або метод зменшення залишку. Згідно з МСФЗ 16, вибирається метод амортизації, який найкраще відображає очікуване споживання економічних вигід, і суб'єкт господарювання повинен регулярно переглядати метод та період амортизації.

Одна з основних відмінностей полягає в обліку компонентів за МСФЗ. Міжнародний стандарт передбачає, що якщо об'єкт основних засобів складається з компонентів з різними термінами корисного використання або які споживаються по-різному, ці компоненти повинні обліковуватися окремо. Згідно з П(С)БО 7, цей підхід не є обов'язковим, і облік, як правило, ведеться на рівні об'єкта в цілому.

Ще одна важлива відмінність полягає в амортизації активів. Ця концепція безпосередньо не регулюється національним стандартом. МСФЗ має окремий стандарт: МСБО 36 “Знецінення активів”, який вимагає обов'язкової оцінки знецінення основних засобів та, за необхідності, визнання збитків, що виникають внаслідок цього знецінення.

Щодо переоцінки активів, обидва стандарти її дозволяють. П(С)БО 7 передбачає, що переоцінка проводиться для всієї групи подібних активів, а надлишок від переоцінки відображається в структурі капіталу. МСФЗ 16 також дозволяє переоцінку, але зосереджується на справедливій вартості та вимагає частішого перегляду оцінок у разі суттєвих змін.

Також існує розбіжність щодо питання оренди. В українській системі облік орендованих активів регулюється НП(С)БО 14 “Оренда”. МСФЗ 16 містить положення щодо оренди: орендовані активи визнаються активами права користування, що значно деталізує та посилює облік цих активів.

Крім того, вимоги до розкриття інформації у фінансовій звітності за МСФЗ набагато ширші. Компанія повинна розкривати не лише залишкову вартість та метод амортизації, але й дані про переоцінки, збитки від знецінення, окремі компоненти активу тощо. НП(С)БО 7 передбачає спрощену форму розкриття інформації в цьому відношенні.

Таким чином, НП(С)БО 7 та МСФЗ 16 мають спільні фундаментальні принципи визнання та оцінки необоротних активів, але демонструють суттєві відмінності щодо деталізації, гнучкості підходів та рівня розкриття інформації. Міжнародний стандарт наголошує на економічній природі операцій, передбачає

регулярну переоцінку активів, оцінку знецінення, обов'язкове визнання компонентів та ширший підхід до тлумачення договорів оренди.

На противагу цьому, національний стандарт спрощує деякі аспекти бухгалтерського обліку, що може бути зручним для малих та середніх підприємств, але водночас зменшує глибину аналітичної звітності. Тому впровадження принципів МСФЗ у національну практику є важливим кроком до більшої прозорості та порівнянності фінансової інформації. Знання цих відмінностей є важливим для підприємств, які працюють з міжнародними партнерами, здійснюють господарську діяльність за кордоном або готуються до впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Зокрема, на думку С. Є. Пиріжка міжнародні стандарти ведення бухгалтерського обліку матимуть вплив на ситуацію в Україні. До того ж, національні ПСБО сформовані базуючись на положеннях МСФЗ. Проте, варто відмітити, що такі стандарти можуть мати як позитивний вплив, так і негативний. Науковець зазначає, що нашій країні не потрібно просто запозичувати позитивні моменти таких стандартів, адже потрібно враховувати, що останні, через необхідність впровадження змін в умови господарювання, можуть здійснювати негативний вплив на діяльність підприємств. Тобто, беручи приклад з провідних країн щодо питання ведення обліку, доцільно насамперед провести трансформацію та модифікацію положень стандартів, що мають намір бути запровадженими, під умови, в яких розвивається Україна, беручи до уваги також й перспективи щодо їх здійснення у майбутньому [23, с. 162].

Таким чином, існує доволі багато нормативно-правових актів, у відповідності до яких здійснюється нормативно-правове регулювання обліку і аудиту необоротних активів. Для професійного бухгалтера важливо не лише бути ознайомленим з всіма законодавчо-нормативною документацією, але й активно слідкувати щодо змін та доповнень, що приймаються до останніх, а також важливим є використання зарубіжного досвіду, що є особливо актуальним за умов глобалізації.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДИКА ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Документальне оформлення облікових операцій необоротних активів підприємства

Дослідження проведене на матеріалах приватного підприємства “Г-МАРКО”. (скорочена назва: ПП “Г-МАРКО”), яке засноване 04.10.2021 року. Код ЄДРПОУ: 44412981. Основним видом діяльності підприємства є 02.40 Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві. Статутний капітал підприємства становить 2 000 000 грн. [25].

Компанія використовує різноманітні ресурси для здійснення своєї діяльності. Одним з ключових елементів таких ресурсів є необоротні матеріальні активи, які значною мірою формують економічний потенціал підприємства. Ці активи є основою технічного оснащення та продуктивності праці на виробництві, визначаючи рівень потужності та конкурентоспроможності компанії в умовах ринкової конкуренції. З їх допомогою досягається підвищення технічного рівня й ефективності роботи персоналу, що, в свою чергу, сприяє стабільності та розвитку бізнесу. Обсяг та склад необоротних активів ПП “Г-МАРКО” зазначено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Склад та обсяг необоротних активів ПП “Г-МАРКО”

Характеристика	Вартість, грн
Урал 4320, 1988 р., зелений	25000
ПР 2-Р-15, 1990р., сірий	6000
Оренда приміщення та обладнання	25000/міс.
Renault magnum 460, 2007 р., білий	10000
Schwarzmuller SPA-3E, 2004р., сірий	7000
TOYOTA LAND CRUISER 300 3.3D 10A/T Premium FJA 300L GMUZYW (20), 2022 р., чорний металік	3357000
TOYOTA LAND CRUISER 3,3L Легковий універсал АПК Суффікс	2797500
Автовантажувач “CAT” GP30N	434700

Джерело: складено автором за даними суб'єкта господарювання (Додаток Б).

Аналізуючи склад необоротних активів, можна зробити висновок, що підприємство має в своєму розпорядженні як старіші, так і сучасні транспортні засоби, що забезпечують різноманітність у використанні обладнання для виконання завдань. Зокрема, новітні автівки, такі як “TOYOTA LAND CRUISER 300” займають провідне місце серед активів з найбільшими вартостями, що може вказувати на бажання компанії інвестувати у високоякісну техніку, підвищуючи ефективність своїх операцій. Оренда приміщення та обладнання також являє собою вагому складову в діяльності компанії, так як це дає змогу забезпечити безперервність операцій без необхідності значних інвестицій у власні об’єкти нерухомості та техніку.

У зв’язку з тим, що підприємство “Г-МАРКО” спеціалізується на наданні допоміжних послуг у лісовому господарстві (код 02.40), наявність саме такого складу необоротних активів є обґрунтованою та необхідною для ефективного виконання його діяльності. Транспортні засоби, такі як “Урал 4320” та “Renault Magnum 460”, здатні забезпечити доставку матеріалів та обладнання до лісових ділянок, що виступає вагомою складовою процесу лісозаготівлі, обробки та транспортування деревини. Оскільки лісове господарство часто передбачає важкі умови експлуатації техніки, наявність потужних автомобілів з високими показниками прохідності та надійності є критично важливою для забезпечення безперервного виконання робіт у будь-яких погодних умовах.

Також наявність сучасних машин, таких як “TOYOTA LAND CRUISER 300”, є важливим аспектом для забезпечення ефективного управління лісогосподарськими операціями. Ці автомобілі використовуються для перевезення персоналу, моніторингу лісових масивів, а також для виконання супутніх завдань на місцях. Окрім того, оренда приміщення та обладнання є важливим чинником для оптимізації витрат підприємства, оскільки дозволяє знизити витрати на закупівлю дорогих технічних засобів, необхідних для певних типів робіт. Всі ці фактори в сукупності забезпечують підприємству стабільність, ефективність та гнучкість у виконанні специфічних завдань у галузі лісового господарства.

Згідно з Наказом про облікову політику суб'єкта господарювання, на ПП “Г-МАРКО” первісна вартість об'єктів основних засобів підвищується на суму витрат, що призводять до збільшення очікуваних економічних вигод від їх подальшого застосування. Витрати, які мають на меті забезпечення працездатності об'єкта основного засобу, визнаються витратами поточного періоду, у котрому вони були понесені. Процес формування первісної вартості необоротних матеріальних активів окреслюється конкретними напрямками надходження відповідних активів на підприємство (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Формування первісної вартості активів залежно від джерел надходження

Джерело надходження	Формування первісної вартості
Виготовлення власними силами	Собівартість їх виготовлення
Внесення до статутного капіталу	Погоджена засновниками підприємства справедлива вартість активів із врахуванням витрат на доставку останніх й введення в експлуатацію і інших витрат відповідно до п. 8 НП(С)БО 7.
Отримані безкоштовно	Справедлива вартість активів (із врахуванням витрат на їх доставку і введення в експлуатацію й інших витрат згідно з п. 8 НП(С)БО 7.)
Придбані у результаті обміну на не схожі активи	Справедлива вартість переданих активів, збільшена (зменшена) на суму грошових коштів, які були передані в ході обміну.
Придбані у результаті обміну на схожі активи	Балансова вартість переданих активів, якщо ж вона перевищує їх справедливу вартість, то первісною вартістю одержаних активів виступає їх справедлива вартість. Різниця між справедливою та балансовою вартістю переданих активів включається до складу витрат.
Придбання за кошти	Собівартість активів, котра складається із фактичних витрат на їх придбання

Джерело: сформовано автором на основі [30].

На ПП “Г-МАРКО” облік необоротних активів відіграє важливу роль в забезпеченні ефективності та стабільності діяльності підприємства. Склад необоротних активів включає як матеріальні, так і нематеріальні ресурси, які використовуються для виконання основних функцій підприємства. До матеріальних необоротних активів відносяться основні засоби, які забезпечують виробничий процес та виконують важливі функції в його підтримці, зокрема транспортні засоби, обладнання, будівлі та споруди.

Зокрема, на підприємстві є такі активи, як вантажівки, автоновантажувачі, а також складові, що використовуються для організації допоміжних послуг у лісовому господарстві, що відповідають специфічним вимогам підприємства та сприяють його високій продуктивності.

Оцінка необоротних активів на підприємстві здійснюється за принципом первісної вартості, яка може змінюватися залежно від умов придбання, а також можливих витрат на покращення активів або підтримку їхнього робочого стану. Витрати, що дозволяють збільшити економічні вигоди від застосування активів, включаються до їх первісної вартості, тоді як витрати на підтримку в робочому стані відображаються як поточні витрати. Оцінка активів здійснюється відповідно до національних стандартів та у разі потреби коригується на справедливую вартість, яка може змінюватися внаслідок ринкових умов, амортизації чи інших факторів.

Враховуючи специфіку діяльності ПП “Г-МАРКО”, яке спеціалізується на наданні допоміжних послуг у лісовому господарстві, склад та оцінка необоротних активів є важливим елементом для забезпечення належного рівня ефективності та конкурентоспроможності. Придбання активів через бартерні операції, їх оцінка за справедливою вартістю або переоцінка в результаті зміни ринкових умов дозволяють підприємству адаптувати свою бухгалтерську політику до реальних умов господарювання, що підвищує його фінансову стійкість та здатність до подальшого розвитку.

Документування господарських операцій, що стосуються необоротних матеріальних активів, виступає важливим першим етапом бухгалтерського обліку і представляє собою систематизований процес фіксації фактів здійснення таких операцій. Оформлення документів щодо надходження, визнання та використання необоротних активів здійснюється відповідно до встановлених нормативних актів, зокрема “Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку”, затвердженого Міністерством фінансів України 24 травня 1995 року (№88), а також раніше використовували типові форми первинного обліку, затверджені наказом Держкомстату України

від 29 грудня 1995 року (№352). Зазначений документ втратив чинність, однак на практиці деякі з його форм досі застосовуються підприємствами у зв'язку з відсутністю затвердженої сучасної альтернативи. Перелік первинних документів, які використовує ПП "Г-МАРКО" у своїй діяльності щодо необоротних активів, зазначено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Первинні документи по надходженню необоротних матеріальних активів на ПП "Г-МАРКО"

Форма	Документ	Вид операції
ОЗ-1	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	Зарахування до складу основних засобів і визначення підрозділу призначення
ОЗ-2	Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів	Оформлення приймання-здачі основних засобів із ремонту, реконструкції й модернізації
ОЗ-6	Інвентарна картка обліку основних засобів	Груповий облік усіх об'єктів основних засобів, за видами
ОЗ-7	Опис інвентарних карток по обліку основних засобів	Реєстрація інвентарних карток
ОЗ-8	Картка обліку руху основних засобів	Облік руху основних засобів по класифікаційних групах при ручній обробці облікової інформації
ОЗ-9	Інвентарний список основних засобів	Пооб'єктний облік основних засобів за місцем їх знаходження

Джерело: сформовано автором за даними підприємства.

Для оформлення документації з надходження необоротних матеріальних активів на господарюючий суб'єкт, згідно до наказу керівника, створюється спеціальна комісія, яка складається з уповноважених посадових осіб, зокрема головного бухгалтера. Коли необоротні активи надходять на суб'єкт господарювання, складається акт приймання-передачі основних засобів типової форми №ОЗ-1, який передається до бухгалтерії задля подальшого зберігання протягом всього періоду експлуатації активу та ще один місяць після його списання [8]. Форма ОЗ-1 широко використовується для оформлення таких операцій, як зарахування об'єктів до складу основних засобів, передача їх у

експлуатацію, переміщення між підрозділами та виключення активів при передачі іншому господарюючому суб'єкту.

У зазначеному акті зазначаються такі важливі дані, як первісна вартість об'єкта, його технічна характеристика та місце експлуатації. Крім того, до акту додається технічна документація на об'єкт. Оформлення одного акту для кількох об'єктів можливе лише у випадку, коли йдеться про однотипні активи з однаковою вартістю, які були прийняті в один і той самий календарний місяць. Це дозволяє зберегти організованість і уніфікацію у процесі обліку необоротних матеріальних активів на підприємстві.

Згідно з формою ОЗ-1, здійснюється запис у інвентарній картці й інвентарному списку. Проте, на наш погляд, у стандартній інвентарній картці (ОЗ-6) бракує таких важливих для бухгалтерського обліку показників, як метод амортизації, ліквідаційна вартість, термін корисного використання, справедлива вартість, вартість, що амортизується, до того ж сума дооцінки або уцінки. З метою покращення обліку було б доцільно зробити картку більш детальною, оскільки вона має надавати максимально повну інформацію про кожен об'єкт. Внесення змін у структуру цієї форми дозволить зробити її зручнішою для використання, підвищить інформативність обліку і полегшить отримання необхідних показників для подальшого аналізу. Далі у ході дослідження варто звернути увагу на табл. 2.4, де зазначено кореспонденцію рахунків для відображення операцій з основними засобами на ПП "Г-МАРКО".

Таблиця 2.4

Кореспонденція рахунків для відображення операцій з основними засобами на ПП "Г-МАРКО"

Кореспонденція рахунків для відображення операцій придбання об'єктів основних засобів з наступною оплатою			
№	Зміст господарської операції	Кореспонденція	
		Д-т	К-т
1	2	3	4
1	Відображення суми за договором постачання	153	633
2	Відшкодування ПДВ	641	633

3	Відображення сум за консультаційні, транспортні, інформаційні, реєстраційні, посередницькі послуги й інші витрати, які пов'язані із придбанням основних засобів	153	685
4	Відображення сум ПДВ із наданих послуг	641	685
5	Зарахування об'єктів до складу основних засобів	10	153
Кореспонденція рахунків із відображення об'єктів основних засобів як внеску до статутного капіталу			
1	Формування статутного капіталу згідно до засновницьких документів	46	401
2	Отримання від учасника об'єкта основних засобів	10	46
3	Витрати на транспортування, монтаж вказаного об'єкта основних засобів	15	68, 66, 65, 23, 91 та ін.
4	Відображення суми ПДВ із транспортних й монтажних витрат	641	685
5	Списання затрат на транспортування, монтаж із включенням до первісної вартості об'єкта основних засобів, які внесені до статутного капіталу	10	15

Джерело: сформовано автором за даними підприємства.

Протягом 3 років діяльності ПП “Г-МАРКО” жодного разу не відбувалось списання нематеріальних активів, тож дана кореспонденція рахунків не є актуальною. Однак відбувався продаж транспортного засобу, кореспонденцію рахунку якого зазначено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Облік продажу нематеріальних активів на ПП “Г-МАРКО”

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція	
		Д-т	К-т
1	Списано суму накопиченої амортизації НМА	133	12
2	Об'єкт НМА визнано утримуваним для продажу	286	12
3	Передано НМА покупцеві	377	712
4	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	712	641/ПДВ
5	Списано балансову вартість НМА	943	286
6	Одержано грошові кошти від покупця	311	377
7	Сформовано фінансовий результат	712	791
		791	943

Джерело: сформовано автором на базі внутрішньої документації підприємства.

У цілому, документальне оформлення облікових операцій з необоротними активами на ПП “Г-МАРКО” здійснюється відповідно до чинного законодавства України, зокрема вимог Національних положень

(стандартів) бухгалтерського обліку та нормативно-правових актів Міністерства фінансів України. Важливим є дотримання стандартів і процедур при прийманні, оцінці, введенні в експлуатацію, переміщенні, модернізації та списанні необоротних активів. Аналіз діяльності ПП “Г-МАРКО” свідчить про наявність у підприємства різноманітного парку основних засобів – від старих, але функціональних транспортних засобів, до новітніх сучасних машин. Це забезпечує підприємству гнучкість та можливість ефективно адаптуватися до різних виробничих умов у сфері надання допоміжних послуг у лісовому господарстві. Зокрема, новітні транспортні засоби сприяють підвищенню якості та швидкості виконання робіт, а оренда приміщення та обладнання дає змогу зменшити витрати на капітальні інвестиції.

Первинні документи, які використовуються для обліку операцій із необоротними активами (форми ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8, ОЗ-9), забезпечують повноту та достовірність облікової інформації, дозволяють ефективно здійснювати контроль за рухом і станом активів, до того ж формують належну базу для складання фінансової звітності. Наявність затвердженої облікової політики та чітко визначених процедур обліку забезпечує належний рівень внутрішнього контролю та підвищує прозорість фінансової діяльності підприємства.

Отже, належне документальне оформлення облікових операцій із необоротними активами на ПП “Г-МАРКО” є запорукою ефективного управління активами, дотримання законодавчих вимог та забезпечення фінансової стабільності підприємства в умовах ринкової економіки.

2.2. Синтетичний та аналітичний облік необоротних активів підприємства

Необоротні активи відіграють ключову роль у діяльності підприємств, забезпечуючи основу для їхньої тривалої експлуатації та отримання економічних вигод. Коректний облік цих активів є критично важливим для

точного відображення фінансового стану суб'єкта господарювання й прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Синтетичний облік передбачає узагальнене відображення інформації про необоротні активи на рахунках бухгалтерського обліку. Згідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України №291 від 30.11.1999 року, для обліку необоротних активів на ПП “Г-МАРКО” використовуються такі рахунки:

1) рахунок 10 “Основні засоби” призначений для обліку матеріальних активів, які суб'єкт господарювання застосовує у власній діяльності протягом періоду, що перевищує один рік;

2) рахунок 11 “Інші необоротні матеріальні активи” застосовуються задля обліку матеріальних активів, котрі не належать до основних засобів, проте мають тривалий строк використання;

3) рахунок 12 “Нематеріальні активи” призначенням котрого є облік нематеріальних активів, таких як права на інтелектуальну власність, програмне забезпечення тощо;

4) рахунок 15 “Капітальні інвестиції” застосовується задля обліку витрат на придбання, створення або поліпшення необоротних активів до моменту введення їх в експлуатацію.

У ПП “Г-МАРКО” найбільшу частку необоротних активів становлять основні засоби – це обладнання, транспорт, офісна техніка. Їх облік ведеться на рахунку 10 у розрізі субрахунків (101–109). До нематеріальних активів на ПП “Г-МАРКО” відносяться права на використання програмного забезпечення, торгові марки, ліцензії. Їх облік ведеться на рахунку 12 із зазначенням виду активу, дати набуття, строку використання тощо. Витрати на створення нових активів або модернізацію існуючих (незавершене будівництво та капітальні інвестиції) обліковуються на рахунку 15 до моменту введення активів в експлуатацію. Після завершення вони капіталізуються.

У випадку ПП “Г-МАРКО” облік оренди необоротних активів, витрат на утримання останніх й інвентаризації грає вагомую роль в забезпеченні

ефективного управління майном та фінансовими ресурсами підприємства. Використання орендованих необоротних активів дозволяє підприємству оптимізувати витрати та зберігати ліквідність, уникаючи значних капіталовкладень у придбання основних засобів. Витрати на утримання таких активів, зокрема їх технічне обслуговування, ремонт та модернізацію, відображаються в бухгалтерському обліку відповідно до діючих нормативів, що сприяє точному формуванню фінансових результатів компанії.

Фінансові інвестиції ПП “Г-МАРКО” є частиною стратегії диверсифікації капіталу та можуть включати вкладення у цінні папери або інші активи, що приносять дохід. Водночас регулярна інвентаризація необоротних активів дозволяє підприємству контролювати їх фактичний стан, попереджати втрати та забезпечувати відповідність даних бухгалтерського обліку реальній ситуації. Такий підхід гарантує фінансову прозорість діяльності компанії та сприяє ефективному управлінню матеріальними та фінансовими ресурсами.

У додатках В, Г наведені окремі документи підприємства, що стосуються оренди, а саме: 1) договір оренди №1/24 про цех 503 м²; склади 246 м²; офіс 25 м²; верстат стрічковий горизонтальний “Ясень” Т-500; верстат багатопильний “Космек” БК-140; верстат торцювальний “Ясень”; верстат поздовжньо-розкрійний “Ясень”; верстат чотирьохсторонній; верстат рейсмусний “Червоний металіст -330” (Додаток В); 2) договір №027/22 про технічне обслуговування техніки, верстатів та машин від ТзОВ “КАРС ІНВЕСТ” (Додаток Г).

Необоротні активи та нематеріальні активи, які отримані підприємством в операційну оренду, наводяться в бухгалтерському обліку орендаря за залишковою або первісною вартістю, визначеною орендодавцем згідно з укладеним договором оренди. При цьому власник активів (орендодавець) продовжує обліковувати передане в оренду майно у складі своїх основних засобів. Відтак, в його облікових документах, зокрема в інвентарній картці, робиться відповідна примітка про передачу активу в оренду. Зі свого боку, орендар не заводить власну інвентарну картку на отриманий в користування

об'єкт, а використовує копію інвентарної картки орендодавця, яка має бути передана разом із самим активом. В обліку орендаря такі активи зберігають ті ж інвентарні номери, що й у власника. З метою забезпечення контролю за застосуванням й збереженням орендованого майна його інвентаризація проводиться одночасно з перевіркою відповідної групи активів, відображених у балансі підприємства.

Прийняті в операційну оренду активи відображаються на позабалансовому рахунку 01 “Орендовані необоротні активи” на основі орендного договору та супровідних документів (копії інвентарної картки або витягу з інвентарної книги). Ведення аналітичного обліку за цим рахунком здійснюється в розрізі кожного орендодавця та переданих у користування об'єктів.

Інформація щодо обліку орендованих необоротних активів, які відображаються на позабалансовому рахунку 01 “Орендовані необоротні активи”, фіксується у спеціальному обліковому регістрі – “Відомість 8 позабалансового обліку орендованих необоротних активів”. Крім того, ці дані знаходять своє відображення у фінансовій звітності суб'єкта господарювання, а саме у Примітках до річної фінансової звітності (форма №5). У цій формі відповідна інформація зазначається у рядку 267, який містить дані про вартість основних засобів, які знаходяться в операційній оренді.

Облік орендованих активів на ПП “Г-МАРКО” відбувався за наступним чином (табл. 2.6)

Таблиця 2.6

Облік оренди необоротних активів підприємства

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція	
		Д-т	К-т
1	Нараховано орендну плату	92	685
2	Сплачено орендну плату	685	311
3	Відображено витрати на поліпшення орендованого об'єкта	152	631
4	Списано витрати на поліпшення після завершення оренди	976	152

Джерело: сформовано автором на основі внутрішньої документації підприємства.

У табл. 2.6 відображено основні бухгалтерські проведення, пов'язані з орендою необоротних активів на ПП “Г-МАРКО”. Зокрема, нарахування орендної плати (Д-т 92 – К-т 685) вказує на визнання витрат орендаря в межах операційної діяльності. Подальша сплата орендної плати (Д-т 685 – К-т 311) відображає розрахунки з орендодавцем. Додатково враховано витрати на поліпшення орендованих об'єктів (Д-т 152 – К-т 631), що свідчить про можливість модернізації активів орендарем. Після закінчення оренди ці витрати списуються (Д-т 976 – К-т 152), що означає їх остаточне відображення у складі інших операційних витрат господарюючого суб'єкта.

Окрім орендних операцій, підприємство ПП “Г-МАРКО” несе витрати, які пов'язані із утриманням власних необоротних активів. Витрати на утримання відповідних активів включають амортизаційні відрахування, витрати на ремонт, технічне обслуговування, страхування тощо. Їх правильний облік є важливим для достовірного відображення фінансового стану суб'єкта господарювання і контролю за використанням основних засобів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Облік витрат на утримання необоротних активів ПП “Г-МАРКО”

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція	
		Д-т	К-т
1	Нараховано заробітну плату працівникам, які обслуговують основні засоби	91, 92, 93	661
2	Нараховано єдиний соціальний внесок (ЄСВ)	91, 92, 93	651
3	Витрати на ремонт та обслуговування основних засобів	23, 91, 92, 93	631, 685
4	Списано матеріали, використані на ремонт основних засобів	23, 91, 92, 93	207, 205
5	Амортизація основних засобів	23, 91, 92, 93	131

Джерело: сформовано автором на основі внутрішньої документації підприємства.

ПП “Г-МАРКО” періодично проводить переоцінку необоротних активів для відображення їхньої справедливої вартості у фінансовій звітності. В разі виявлення ознак зменшення корисності активів, здійснюється тестування на зменшення корисності згідно до П(С)БО 28 “Зменшення корисності активів”.

Якщо балансова вартість активу перевищує очікувану відшкодовану суму останнього, визнається збиток від зменшення корисності.

На підприємстві, яке аналізується, використовується прямолінійний метод амортизації для необоротних матеріальних активів. Це пояснюється його простотою та мінімальними вимогами до облікового персоналу. Крім того, даний підхід забезпечує ідентичність у бухгалтерському та податковому обліку, що спрощує розрахунки й унеможливорює розбіжності між фінансовими та податковими показниками.

Інвентаризація необоротних активів ПП “Г-МАРКО” проводиться на підставі Інструкції по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та документів і розрахунків [40]. Керівна ланка підприємства несе відповідальність за організацію інвентаризації, котрою мають створитися необхідні умови для її проведення в стислі терміни, окреслитися об’єкти, кількість та терміни здійснення інвентаризації, окрім випадків, коли проведення інвентаризації виступає обов’язковим (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Облік інвентаризації ПП “Г-МАРКО”

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція	
		Д-т	К-т
1	Виявлено нестачу необоротних активів	947	10,11
2	Відображено дохід від надлишку необоротних активів	10,11	719
3	Оприбутковано надлишкові запаси за результатами інвентаризації	20	719
4	Відображено суму нестачі, що підлягає відшкодуванню винною особою	375	746
5	Списано зношені та непридатні основні засоби	131, 976	10

Джерело: сформовано автором на основі внутрішньої документації підприємства.

Аналіз обліку інвентаризації необоротних активів на ПП “Г-МАРКО” свідчить про системний підхід до контролю за майном підприємства та своєчасне відображення результатів інвентаризації у бухгалтерському обліку. Виявлення нестачі необоротних активів відображається як витрати

підприємства (Д-т 947 – К-т 10, 11), що здійснює негативний вплив на фінансовий результат, так як зменшує балансову вартість активів. Водночас, якщо в процесі перевірки знаходяться надлишкові необоротні активи, вони визнаються як дохід (Д-т 10,11 – К-т 719), що може позитивно впливати на прибутковість підприємства. Аналогічно, при виявленні надлишкових запасів їх оприбутковують на відповідний рахунок (Д-т 20 – К-т 719). У разі встановлення винної особи за нестачу, сума збитків підлягає відшкодуванню (Д-т 375 – К-т 746), що дозволяє підприємству компенсувати втрати. Якщо ж основні засоби визнані непридатними для подальшого використання, вони списуються (Д-т 131, 976 – К-т 10), що зменшує баланс підприємства, але дозволяє позбутися непотрібних активів. Такий підхід до інвентаризації сприяє забезпеченню точності облікових даних, мінімізації ризиків втрати активів та підвищенню фінансової дисципліни на підприємстві.

При інвентаризації необоротних активів здійснюється перевірка наявності й відповідно стану споруд, будівель, незавершеного будівництва, передавальних пристроїв, машин і обладнання, інвентаря за місцями їх знаходження. До того як почати інвентаризацію потрібно ознайомитися із записами в інвентарних картках, облікових реєстрах і технічною документацією. У процесі здійснення інвентаризації нерухомих об'єктів (земельних ділянок, споруд, будівель) комісією робиться перевірка наявності документів щодо прав власності на дані об'єкти суб'єкта господарювання. При встановленні об'єктів, які є не прийнятими на облік, чи об'єктів, щодо котрих у документах наявні недостовірні дані, які їх характеризують, комісія включає в інвентаризаційний опис правильні дані і технічні показники за даними об'єктами. До того ж у ході інвентаризації необоротних активів встановлюється ступінь фактичного зносу останніх із подальшим коригуванням на рахунках бухгалтерського обліку. Відповідно до результатів інвентаризації бухгалтерією складаються порівняльні відомості. В таких відомостях вносяться відхилення від облікових даних. Інвентаризаційна комісія разом із бухгалтерією встановлює причини появи нестач, надлишків, пересортиці, визначає

винуватців. Усі висновки і пропозиції відповідно до результатів інвентаризації комісія фіксує в протоколі. Керівна ланка суб'єкта господарювання приймає остаточне рішення щодо порядку врегулювання результатів інвентаризації. Відповідно до результатів інвентаризації бухгалтерією робляться відповідні записи по бухгалтерських рахунках.

Аналітичний облік забезпечує детальну інформацію про кожен об'єкт необоротних активів. На ПП "Г-МАРКО" аналітичний облік організовується на базі наступних документів. Акти приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів оформлюються при введенні в експлуатацію, передачі між підрозділами або вибутті основних засобів.

Інвентарні картки обліку основних засобів – для кожного об'єкта основних засобів відкривається інвентарна картка, у якій фіксуються дані про найменування, місцезнаходження, первісну вартість, строк корисного використання, метод амортизації та інші характеристики. Оборотні відомості містять інформацію про рух необоротних активів, включаючи дані про надходження, вибуття, амортизацію та переоцінку. Журнали обліку ремонтів та модернізацій ведуться для відстеження витрат на ремонти, модернізацію й інші покращення основних засобів.

На ПП "Г-МАРКО" система обліку необоротних активів дозволяє:

- ~ здійснювати контроль за використанням активів;
- ~ приймати рішення щодо ефективності інвестицій у основні засоби;
- ~ своєчасно проводити ремонти, модернізацію та заміну активів;
- ~ забезпечити достовірність фінансової звітності для внутрішніх та зовнішніх користувачів.

Таким чином, можемо узагальнити, що синтетичний і аналітичний облік необоротних активів виступає невід'ємною частиною фінансово-господарської діяльності ПП "Г-МАРКО". Рациональна організація обліку цих активів дозволяє не лише забезпечити контроль за майном підприємства, а й ефективно управляти його стратегічними ресурсами, планувати капітальні інвестиції і гарантувати прозорість обліку перед контролюючими органами й партнерами.

2.3. Пропозиції щодо вдосконалення методики обліку необоротних активів підприємства

Необоротні активи є важливим компонентом довгострокового операційного потенціалу підприємства. Вони включають матеріальні, нематеріальні та фінансові активи, які, як очікується, приносить економічні вигоди впродовж періоду, який перевищує один рік. Для ПП “Г-МАРКО” точний та ефективний облік необоротних активів відіграє вагомe значення для забезпечення прозорості, дотримання стандартів бухгалтерського обліку та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Однак, як і багато малих та середніх підприємств в Україні, “Г-МАРКО” стикається з низкою проблем у поточній методології обліку своїх необоротних активів (рис. 2.1).

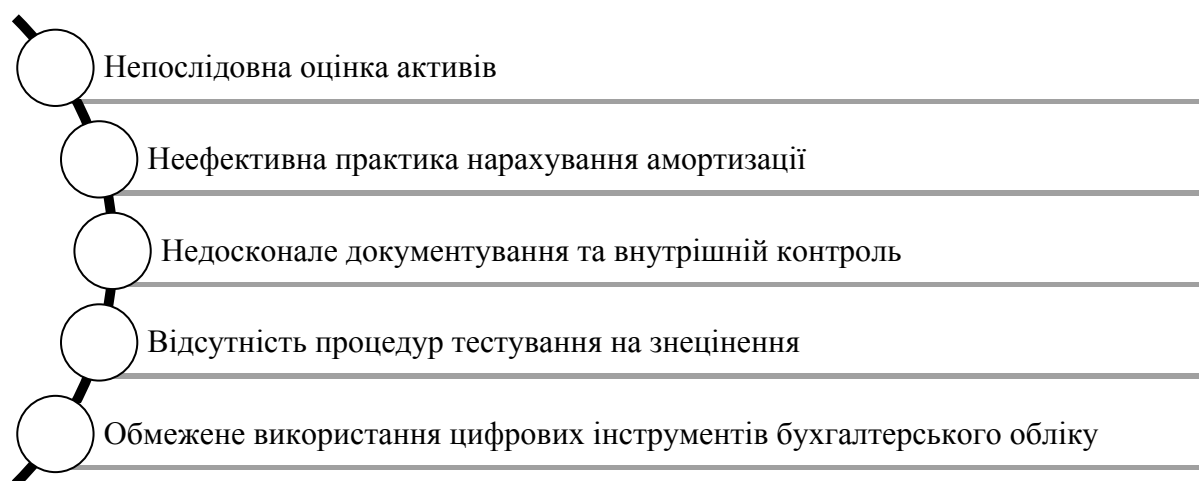

Рис. 2.1. Основні недоліки методики обліку необоротних активів ПП “Г-МАРКО”

Джерело: побудовано автором.

Однією з фундаментальних проблем, що спостерігається на ПП “Г-МАРКО”, є непослідовне застосування методів оцінки. На етапі придбання активи часто обліковуються за історичною вартістю без подальших коригувань на амортизацію, зменшення корисності або переоцінку до справедливої вартості. Це призводить до заниження або завищення вартості активів, особливо в інфляційні періоди. Приміром, офісна будівля, придбана у 2015

році, досі обліковується за первісною вартістю, не дивлячись на те, що з того часу її ринкова вартість суттєво змінилася.

ПП “Г-МАРКО” застосовує стандартний прямолінійний метод амортизації до більшості своїх активів, незалежно від їхнього характеру чи способу використання. Такий універсальний підхід ігнорує реальні умови експлуатації певних активів, таких як виробниче обладнання, яке зазнає прискореного зносу. Крім того, бракує регулярного перегляду та коригування оцінок строків корисного використання, що призводить до викривленого визнання витрат.

Процес документування необоротних активів ПП “Г-МАРКО” часто є неповним. У деяких випадках у документації відсутня ключова інформація, наприклад, дата придбання, номер активу, місцезнаходження або відповідальний підрозділ. Це створює проблеми під час аудиту та ускладнює відстеження використання активів або перевірку їх фізичної присутності. Більше того, внутрішній контроль є слабким. Наприклад, інвентаризація активів проводиться нерегулярно, що збільшує ризик їх втрати, крадіжки або незаконного привласнення.

Наразі на ПП “Г-МАРКО” не існує офіційних процедур для тестування активів на знецінення, особливо у відповідь на такі події, як падіння ринку або фізичне пошкодження. Як наслідок, вартість активів на балансі може не відповідати їхній вартості відшкодування, що підриває достовірність фінансової звітності. Незважаючи на наявність програмних рішень, значна частина процесу обліку активів на господарюючому суб’єкті “Г-МАРКО” ведеться вручну або за допомогою простих електронних таблиць. Це збільшує ймовірність помилок, неефективності та несвоєчасного подання звітності.

В умовах зростаючих вимог до прозорості, діджиталізації та відповідності національним і міжнародним стандартам бухгалтерського обліку вдосконалення методології обліку стає стратегічною необхідністю для підприємства (рис. 2.2).

Створення єдиної системи класифікації необоротних активів

Оптимізація процедур первісного визнання та оцінки

Запровадження гнучких та раціональних методів амортизації

Впровадження інформаційної системи управління необоротними активами

Розробка політики переоцінки та зменшення корисності активів

Посилення внутрішнього контролю та процедур інвентаризації

Удосконалення стандартів документації та звітності

Навчання та професійний розвиток персоналу

Розробка документу про внутрішню облікову політику

**Рис. 2.2. Пропозиції щодо вдосконалення методики обліку
необоротних активів ПП “Г-МАРКО”**

Джерело: побудовано автором.

Одним з ключових кроків на шляху вдосконалення методології обліку необоротних активів ПП “Г-МАРКО” є розробка та впровадження чіткої та детальної класифікації необоротних активів відповідно до Національних стандартів бухгалтерського обліку (Н(С)БО) та Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Запропоновані заходи:

1) розділити всі необоротні активи на окремі групи: а) матеріальні активи (будівлі, споруди, обладнання, транспорт); б) нематеріальні активи (ліцензії, патенти, торгові марки, програмне забезпечення); в) фінансові інвестиції (довгострокові інвестиції в інші компанії); г) інвестиційна нерухомість; д) біологічні активи (за наявності);

2) запровадити внутрішні коди та паспорти активів для кожної групи, щоб спростити ідентифікацію та інвентаризацію;

3) створити внутрішні інструкції для класифікації новопридбаних активів. Цей крок допоможе стандартизувати дані, спростити звітність та покращити розуміння структури активів.

Удосконалення процедур первісного визнання передбачає чітке дотримання вимог НП(С)БО 7 “Основні засоби” та НП(С)БО 8 “Нематеріальні

активи”, а також забезпечення належного відображення вартості придбання, включаючи всі супутні витрати (митні платежі, доставка, монтаж тощо). Запропоновані заходи:

- 1) розробити контрольний перелік обов’язкових складових витрат, що включаються до первісної вартості активу;
- 2) встановити порядок оцінки активів, отриманих безоплатно, як внесок до статутного капіталу або за бартером;
- 3) сформувати спеціалізовану комісію в складі бухгалтерії для оцінки правильності оцінки активів на момент придбання;
- 4) запровадити процедури перевірки справедливої вартості при придбанні активів, що передбачають негрошовий обмін або переоцінку.

Поточні методи амортизації, що використовуються на ПП “Г-МАРКО” (Додаток Д) , є застарілими і не завжди відповідають реальному зносу та продуктивності активів. Це впливає як на податкове планування, так і на достовірність фінансової звітності. Запропоновані заходи:

- 1) використовувати різні методи амортизації залежно від типу активу: а) прямолінійний метод для офісного обладнання; б) виробничий метод для промислового обладнання; в) метод зменшеного залишку для транспортних засобів;
- 2) запровадити автоматичний розрахунок амортизації в бухгалтерському програмному забезпеченні;
- 3) переглядати строк корисного використання активів щорічно або після капітального ремонту, модернізації чи зміни інтенсивності виробництва;
- 4) провести навчання для працівників бухгалтерії щодо того, як оцінювати зміни параметрів амортизації та відповідно коригувати бухгалтерський облік.

Ручний облік та застаріле програмне забезпечення значно підвищують ризики помилок та неефективності. Впровадження сучасних систем управління активами на ПП “Г-МАРКО” може значно покращити можливості контролю та аналізу. Запропоновані заходи:

1) впровадити спеціалізоване бухгалтерське програмне забезпечення з модулями для основних засобів (наприклад, SAP Business One або BAS Бухгалтерія, QuickBooks Desktop Enterprise);

2) інтегрувати систему управління активами із загальною системою бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

3) оцифрувати паспорти активів, історію обслуговування та технічну документацію на кожну одиницю;

4) використовувати штрих-коди або QR-коди для швидкої фізичної інвентаризації та звірки. Це скоротить час і трудовитрати на інвентаризацію, усуне дублювання та дозволить швидше реагувати на зміни в активах.

Переоцінка та облік знецінення мають вирішальне значення для відображення справедливої вартості активів. На ПП “Г-МАРКО” відсутність задокументованої процедури призводить до недооцінки або переоцінки активів. Запропоновані заходи:

1) розробити внутрішні інструкції для регулярної переоцінки (наприклад, кожні 3-5 років або на основі ринкових змін);

2) встановити критерії та тригери для перевірки знецінення активів: а) фізичне пошкодження; б) технологічна застарілість; в) падіння ринку; г) економічний спад;

3) залучати зовнішніх незалежних оцінювачів для забезпечення об’єктивної оцінки;

4) документувати кожну переоцінку або збиток від зменшення корисності відповідно до МСБО 28 “Зменшення корисності активів”. Це підвищить об’єктивність та прозорість фінансової звітності.

Слабкий внутрішній контроль за активами призводить до втрат, крадіжок та відсутності підзвітності. Для забезпечення збереження та ефективного використання активів необхідно посилити внутрішній контроль. Запропоновані заходи:

1) встановити графік проведення регулярних інвентаризацій (щонайменше раз на рік);

- 2) покласти відповідальність за активи на окремі відділи або працівників, уклавши з ними офіційну угоду;
- 3) використовувати інвентаризаційні комісії, до складу яких мають входити представники бухгалтерії, юридичного та операційного відділів;
- 4) запровадити автоматизовану звірку результатів фізичної інвентаризації з даними бухгалтерського обліку;
- 5) негайно розслідувати розбіжності та відображати результати у фінансовій звітності.

Невідповідності та неповнота документації призводять до низької якості обліку та ризиків під час аудиту. Запропоновані для ПП “Г-МАРКО” заходи:

- 1) створити стандартизовані шаблони для документування: а) придбання; б) передача; в) амортизація; г) переоцінка; д) вибуття активів;
- 2) ввести електронні записи для кожного активу, включаючи скановані копії контрактів, рахунків-фактур і технічних специфікацій;
- 3) запровадити звіти про управління активами для керівництва з ключовими показниками ефективності (наприклад, оборотність активів, середній вік, продуктивність активів);
- 4) забезпечити відстеження та архівування всіх операцій, пов’язаних з активами.

Навіть найкращі методології не працюватимуть без кваліфікованого персоналу, здатного застосовувати їх на практиці, тому ПП “Г-МАРКО” рекомендовано:

- 1) організовувати регулярні тренінги для бухгалтерів та менеджерів з управління активами: чинні стандарти НП(С)БО та МСФЗ; використання бухгалтерського програмного забезпечення; податкові наслідки операцій з активами; процедури внутрішнього контролю;
- 2) заохочувати участь у вебінарах та зовнішніх програмах професійного розвитку;
- 3) розробити внутрішні посібники для персоналу з детальними інструкціями та прикладами.

Всі вищезазначені вдосконалення повинні бути формалізовані в єдиному документі про внутрішню облікову політику, який визначає:

- 1) правила класифікації та оцінки;
- 2) методи амортизації та строки корисного використання;
- 3) процедури переоцінки, зменшення корисності та вибуття;
- 4) відповідальність підрозділів та персоналу;
- 5) шаблони документації та періодичність звітності. Цей документ має бути затверджений керівництвом і щорічно оновлюватися.

Усунувши недоліки та впровадивши запропоновані вдосконалення, ПП “Г-МАРКО” може очікувати наступні позитивні результати:

- ~ підвищення прозорості фінансової звітності; покращення відповідності податковим та аудиторським вимогам;
- ~ більш точне прийняття рішень керівництвом;
- ~ кращий контроль за використанням активів та терміном їх експлуатації;
- ~ зниження ризику шахрайства або втрати активів;
- ~ підвищення довіри з боку інвесторів, кредиторів та партнерів.

Можемо узагальнити, що облік необоротних активів є основою фінансової стабільності та стратегічного планування. На ПП “Г-МАРКО” поточна методологія має значні прогалини, які перешкоджають ефективному управлінню та звітності. Завдяки структурованому підходу, що включає перегляд політики, автоматизацію, навчання та дотримання стандартів бухгалтерського обліку, компанія може значно покращити свою практику обліку активів. Зрештою, такі вдосконалення є не лише відповіддю на сучасні регуляторні вимоги, а й потужним внутрішнім інструментом управління. Точний облік необоротних активів є основою сталого розвитку, стійкості до зовнішніх ризиків та довгострокової конкурентоспроможності ПП “Г-МАРКО” на українському та міжнародному ринках.

РОЗДІЛ 3.

АУДИТ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

3.1. Аудиторська перевірка необоротних активів підприємства

Під час проведення аудиту необоротних активів на ПП “Г-МАРКО” необхідно здійснити комплексну перевірку дотримання підприємством загальноприйнятих стандартів бухгалтерського обліку. Важливо детально проаналізувати структуру системи обліку необоротних активів, оцінити ефективність існуючих методів їхнього відображення та контролю. Окрему увагу слід приділити перевірці документообігу в компанії, зокрема правильності оформлення первинних документів, договорів, інвентарних карток та актів приймання-передачі активів. Додатково необхідно встановити алгоритм проведення господарських операцій, які пов’язані із обліком необоротних активів, та перевірити відповідність цих операцій чинному законодавству й внутрішнім положенням підприємства. На завершальному етапі аудиту слід провести глибокий аналітичний огляд бухгалтерського обліку ПП “Г-МАРКО”, що дозволить визначити можливі ризики, виявити неточності або відхилення в облікових даних, а також надати рекомендації що стосуються підвищення ефективності управління необоротними активами. Таким чином, перелік основних питань щодо аудиту необоротних активів детальніше вказано в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Перелік основних питань аудиту необоротних активів

Досліджувані питання	Джерела інформації
1	2
Детальна перевірка даних реєстрів обліку необоротних активів, їх підрахунок	Інвентарні картки обліку необоротних активів, журнали, відомості, машинограмі тощо
Перевірка даних інвентаризації необоротних активів та порівняння її результатів із даними аналітичного обліку.	Інвентаризаційні описи й інвентарні картки обліку необоротних активів, Головна книга

Продовження табл. 3.1

1	2
Аналіз правильності нарахування амортизації відповідно до існуючих нормам і методів	Відомості, таблиці амортизаційних відрахувань, акти введення у дію, акти приймання-передачі, Головна книга
Перевірка правильності віднесення нарахованої амортизації на відповідні рахунки із обліку витрат	Відомості розподілу амортизаційних відрахувань, інвентарні картки, Головна книга
Перевірка обґрунтування розподілу витрат, пов'язаних із поліпшенням основних засобів та відображення цього на рахунках	Проектно-кошторисна документація, акти приймання-здачі й інші первинні документи, дані аналітичного обліку витратних рахунків, Головна книга
Розгляд необхідності переоцінки основних засобів і перевірка правильності її проведення	Відомості переоцінки і висновки експертів, Головна книга, баланс форма №1.
Перевірка документів на право власності	Інвентаризаційні описи, результати інвентаризації, акти приймання передачі, договори, рахунки-фактури, реєстраційні посвідчення, технічні паспорти тощо

Джерело: сформовано автором на основі [40].

У ході проведення аудиту можуть виникнути певні порушення, що стосуються ведення бухгалтерського обліку. Проте під час проходження практики на ПП “Т-МАРКО” таких порушень не було помічено, але для того, аби у майбутньому їх теж недопустити, більш детально з ними варто ознайомитись у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Перелік порушень ведення обліку нематеріальних активів

Можливі порушення	Пункти НП(С)БО 8, які порушуються
1	2
Включення до вартості витрат на сплату відсотків за кредит, за рахунок якого був придбаний об'єкт	П. 12
Невключення різниці між залишковою та справедливою вартістю переданого об'єкта до складу витрат звітного періоду у разі придбання нематеріальних активів в обмін на подібні	П. 12
Збільшення первісної вартості нематеріальних активів за рахунок поточних витрат	П. 17-18
Визначення строку корисного використання, нарахування зносу на нематеріальні активи строком, що перевищує граничний термін, передбачений Положеннями (стандартами)	П. 25-31

Продовження табл. 3.2

1	2
Проведення переоцінки нематеріальних активів, щодо яких не існує активного ринку. Проведення переоцінки лише окремого об'єкту групи	П. 19-24
Безпідставне відображення в обліку суми зменшення корисності нематеріальних активів	П. 32-33

Джерело: сформовано автором на основі [31].

Нижче наведено план аудиторської перевірки обліку основних засобів ПП “Г-МАРКО”, що дасть змогу поетапно дослідити та виявити неточності (відхилення) в обліку основних засобів загалом та необоротних активів зокрема, та скласти на його основі деталізовану програму аудиту основних засобів, застосовуючи аудиторські робочі документи, дані містяться в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

ПЛАН АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ
Обліку основних засобів
підприємства ПП “Г-МАРКО”
за станом на 31.12.2024 року
Аудит проведений аудиторською фірмою “Аудит-пром”
ліцензія № _____
Дата початку аудиту “12” квітня 2025 р.

№ з/п	Зміст	Терміни виконання	Виконавець
1	Перевірка результатів інвентаризації та дотримання чинного законодавства у відображенні основних засобів в обліку	12-19 квітня 2025 р.	Сухорук Ю.
2	Перевірка нарахування амортизації, відображення модернізації/ переоцінки/ ремонту основних засобів в обліку	20-27 квітня 2025 р.	Сухорук Ю.
3	Формування аудиторського висновку	28-15 травня 2025 р.	Сухорук Ю.

Джерело: сформовано автором за даними звітності підприємства.

Даний план аудиторської перевірки містить такі етапи, що являються необхідними для аудиторської перевірки, а саме: перевірка відповідності визнання об'єктів основними засобами, нарахування амортизації, відображення модернізації об'єктів в обліку, складання аудиторського висновку за результатами опрацьованих даних. Деталізована програма аудиту фінансової звітності пропонується у табл. 3.4.

Вірність відображення ціни основного засобу перевіряється за допомогою первинних документів до обраного об'єкта перевірки: договір, видаткова

накладна, ТТН. Під час проведення основного етапу важливою є перевірка правильності та своєчасності документального оформлення й відображення в бухгалтерському обліку надходження основних засобів. Невраховані в балансі основні засоби аудитор рекомендує оцінити та оприбуткувати у встановленому порядку. В тому числі, в бухгалтерському обліку здійснити записи за дебетом рахунку 10 “Основні засоби” і кредитом рахунку 746 “Інші доходи” на суму, визначену попередньою оцінкою. У ході даного етапу вагомою аудиторською процедурою виступає арифметична перевірка правильності визначення первісної вартості придбаних (створених) основних засобів, керуючись вимогами п. 7-8 НП(С)БО 7 “Основні засоби” [30], правомірності включення відповідних витрат, до того ж визначення первісної вартості безоплатно отриманих основних засобів, одержаних в обмін на подібний чи неподібний об’єкт згідно до вимог п. 10-13 НП(С)БО 7 [30].

Таблиця 3.4

Аудиторська компанія “Аудит-пром”
Підприємство ПП “Г-МАРКО”
Період перевірки з “12” квітня 2025 р. по “15” травня 2025 р.
ПРОГРАМА АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

№ пп	Перелік аудиторських процедур	Дата проведення	Виконавець
1	2	3	4
Підготовчий етап			
1	Перевірка наявності її відповідності чинному законодавству: – облікової політики; – наказ про відповідальних осіб; – інвентарні картки основних засобів; – документи, що підтверджують право власності на об’єкти основних засобів; – призначення матеріально відповідальних осіб за збереження основних засобів; – інші нормативні документи, акти, накази, що стосуються обліку основних засобів	12-15.04.25	Сухорук Ю.

Продовження табл. 3.4

1	2	3	4
II. Основний етап			

2.1	Перевірка відповідності відображення основних засобів на рахунках 10 класу за первісною вартістю. Перевірка даних, щодо ремонту або модернізації обладнання	15-20.04.25	Сухорук Ю.
2.2	Перевірка правильності нарахування амортизації та відображення в податковій звітності вартості основних засобів	23.04.25	Сухорук Ю.
2.3	Перевірка документального оформлення переоцінки об'єктів, віднесення на витрати, ліквідацію основних засобів	25.04.25	Сухорук Ю.
III. Завершуючий етап			
3.1	Складання переліку виявлених помилок та порушень	28.04.25	Сухорук Ю.
3.2	Зіставлення сум, відображених у фінансовій звітності, із залишком у регістрах бухгалтерського обліку.	04.05.25	Сухорук Ю.
3.3	Формування аудиторського висновку	10.05.25	Сухорук Ю.

Джерело: сформовано автором за даними звітності підприємства.

Результатом аудиту обліку основних засобів ПП “Г-МАРКО” є звіт незалежного аудитора.

У цілому, можна сказати, що проведення аудиту необоротних активів на ПП “Г-МАРКО” дозволяє виявити основні напрямки їх ефективного використання та збереження, а також оцінити відповідність бухгалтерського обліку і фінансової звітності вимогам діючого законодавства. Процес аудиту включає перевірку документів, оцінку стану та вартості активів, а також аналіз правильності їх амортизації та відображення в обліку. Результати аудиту дають змогу покращити управління необоротними активами і забезпечити прозорість фінансових операцій підприємства.

3.2. Аналіз ефективності використання необоротних активів підприємства

Оцінка ефективності використання необоротних активів виступає вагомим етапом у фінансовому управлінні підприємством, оскільки ці активи складають значну частину майна організації та впливають на її економічну діяльність. Необоротні активи включають основні засоби, нематеріальні активи й інші довгострокові інвестиції, які використовуються для здійснення основної діяльності підприємства. Від їх ефективного використання залежить не лише

безпосередня фінансова стійкість підприємства, але й здатність до розвитку та адаптації до змін на ринку.

Процесом оцінки ефективності використання необоротних активів передбачається аналіз різних фінансових і нефінансових показників, які відображають ступінь продуктивності та дохідності активів. Отож у ході роботи варто увагу звернути на рис 3.1.

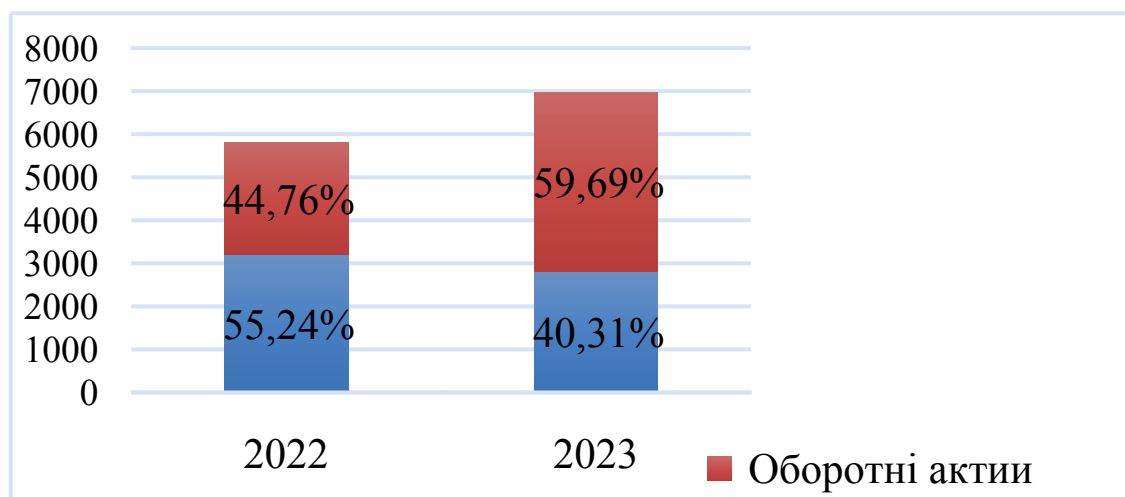

Рис. 3.1. Динаміка структури активів підприємства “Г-МАРКО”, %

Джерело: побудовано автором за даними звітності підприємства.

Аналіз динаміки структури активів суб'єкта господарювання в 2022 і 2023 роках показує певні зміни у розподілі оборотних і необоротних активів. В 2022 році частка необоротних активів у загальній структурі активів господарюючого суб'єкта була більшою і становила 55,24%, у той час як оборотні активи займали 44,76%. У 2023 році відбулося зростання оборотних активів до 59,69%, але одночасно зменшення обсягу необоротних активів до 40,31%. Це вказує на певну адаптацію підприємства до зміни економічних умов, зокрема підвищення ліквідності за рахунок зростання частки оборотних активів.

Зниження обсягу необоротних активів може свідчити про їх неефективне використання чи щодо необхідності їх оновлення для підвищення

продуктивності. У випадку зменшення обсягу необоротних активів підприємство може не оптимально використовувати свої основні засоби або інші довгострокові інвестиції. Це може бути сигналом до проведення аудиту та оцінки ефективності управління необоротними активами задля встановлення можливостей з метою покращення їх використання, таких як заміна старих, зношених активів або їх реорганізація для підвищення рентабельності та продуктивності підприємства.

Показники структурної динаміки віддзеркалюють частку кожного виду майна в загальній зміні сукупних активів. Їхній аналіз дозволяє здійснити висновки щодо напрямків, у котрі були вкладені нові залучені фінансові ресурси. В табл. 3.5 буде проведено аналіз первісної (переоціненої) вартості основних засобів на початок звітного періоду і вартості основних засобів на кінець звітного періоду.

Таблиця 3.5

Аналіз зношеності основних засобів ПП “Г-МАРКО” за 2023 р.

Показники	Одиниці виміру	Початок звітного періоду	Кінець звітного періоду	Абсолютне відхилення, ±	Відносне відхилення, %
1. Первісна (переоцінена) вартість основних засобів	тис. грн.	3285	3264,3	-20,7	-0,63
2. Знос основних засобів	тис. грн.	75,4	453,9	378,5	501,99
3. Ступінь зношеності основних засобів	%	2,29	13,91	11,62	507,42
4. Ступінь придатності основних засобів	%	97,71	86,09	-11,62	-11,89

Джерело: сформовано автором за даними звітності підприємства.

Аналіз показників табл. 3.5 щодо зношеності основних засобів ПП “Г-МАРКО” на початок і кінець звітного періоду дає змогу зробити важливі висновки про ефективність використання необоротних активів. Первісна (переоцінена) вартість основних засобів на початок періоду складала 3285 тис. грн, а на кінець періоду – 3264,3 тис. грн, що вказує на невелике зниження їх вартості на 20,7 тис. грн або 0,63%. Це зниження може бути пов’язано з

амортизацією, зменшенням вартості основних засобів через старіння або їх часткове списання. Такий результат вказує на те, що підприємство не інвестувало значно в оновлення основних засобів протягом року, що може бути сигналом до необхідності модернізації або заміни застарілих активів для підвищення ефективності.

Знос основних засобів на початок звітного періоду становив 75,4 тис. грн, а на кінець періоду збільшився до 453,9 тис. грн, що означає зростання у 6 разів (або на 378,5 тис. грн). Такий значний ріст зносу свідчить про зростання ступеня зношеності активів, що в свою чергу впливає на їх ефективність. Ступінь зношеності на початок періоду складав 2,29%, а на кінець – 13,91%, тобто у 6 разів, що також підтверджує інтенсивне старіння активів. Це вказує на те, що підприємство не проводило належної модернізації основних засобів і їх знос значно зріс. Ступінь придатності активів зменшився з 97,71% до 86,09%, що є негативною тенденцією і може свідчити про погіршення стану основних засобів, їх низьку ефективність у виробничому процесі, що, безсумнівно, впливає на загальну продуктивність і конкурентоспроможність підприємства. Узагальнюючи результати аналізу зношеності основних засобів, можливо стверджувати, що зростання зносу та зменшення ступеня придатності активів свідчить про погіршення ефективності використання необоротних активів на підприємстві. Невелике зниження вартості активів може бути результатом зниження вартості окремих основних засобів, однак значне збільшення зносу вказує на наявність проблем з амортизацією та оновленням активів. Така ситуація може знижувати загальну ефективність підприємства, оскільки старі, зношені активи можуть вже не забезпечувати належний рівень продуктивності і не відповідають вимогам сучасних технологій.

Крім аналізу технічного стану основних засобів, для більш об'єктивної оцінки ефективності використання необоротних активів доречно застосовувати систему відносних економічних показників, які дозволяють порівняти фінансові результати діяльності підприємства з величиною залучених необоротних активів. Такі показники відображають рівень рентабельності та

дохідності активів, їх обертання, інтенсивність використання у виробничій діяльності (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Показники ефективності використання необоротних активів

ПП “Г-МАРКО” за 2022-2023 рр.

Показник	Формула	2022 рік	2023 рік	Відхилення
Фондовіддача	Виручка / Середньорічна вартість основних засобів	3,09	2,41	-0,68
Фондомісткість	Середньорічна вартість основних засобів / Виручка	0,323	0,415	0,092
Рентабельність основних засобів	Чистий прибуток / Середньорічна вартість основних засобів $\times 100\%$	14,2%	10,8%	-3,4 п.п.
Коефіцієнт оновлення основних засобів	Вартість нових ОЗ / Вартість ОЗ на кінець періоду $\times 100\%$	3,6%	2,3%	-1,3 п.п.
Коефіцієнт вибуття основних засобів	Вартість вибутих ОЗ / Вартість ОЗ на початок періоду $\times 100\%$	1,2%	1,4%	0,2 п.п.

Джерело: сформовано автором за даними звітності підприємства.

У 2023 році фондовіддача на ПП “Г-МАРКО” склала 2,41 грн/грн, що означає, що кожна гривня, вкладена в основні засоби, забезпечила 2,41 грн доходу. У порівнянні з 2022 роком (3,09 грн/грн) цей показник знизився, що може бути наслідком зростання зносу або недостатнього оновлення парку техніки. У 2023 році фондомісткість становила 0,415 грн/грн, що свідчить про зростання капіталомісткості виробництва у порівнянні з попереднім роком (0,323 грн/грн). Зростання цього показника є негативним фактором, що свідчить щодо зниження ефективності використання активів. Рентабельність основних засобів у 2023 році знизилася на 3,4 п.п., порівняно з попереднім періодом, що зумовлено як зростанням витрат на утримання зношених активів, так і можливою неефективністю їх експлуатації в умовах змін кон’юнктури ринку. У ПП “Г-МАРКО” коефіцієнт оновлення основних засобів у 2023 році складав тільки 2,3%, що вказує на низький рівень оновлення технічної бази. За умов підвищеного зносу така ситуація вимагає негайного реагування з боку управління підприємством. Для ПП “Г-МАРКО” у 2023 році коефіцієнт вибуття був на рівні 1,4%, що, з одного боку, може свідчити про недостатнє оновлення

основних засобів, а з іншого – про утримання на балансі застарілих або непрацюючих об'єктів.

Отже, підприємство демонструє тенденцію до зниження продуктивності активів та недостатнє оновлення основних засобів, що потенційно може призвести до зростання собівартості продукції, зниження рентабельності і конкурентних позицій на ринку. За умов сучасного ринку й нестабільного економічного середовища така ситуація потребує термінового перегляду стратегії управління необоротними активами. Необхідно реалізувати програму технічного переозброєння, передбачити залучення інвестицій або фінансового лізингу для оновлення транспортних засобів і обладнання. Також доцільно запровадити системний моніторинг ефективності використання активів із використанням ключових показників результативності. Ефективне використання необоротних активів має розглядатись як один з основних індикаторів стратегічної стабільності підприємства, і його постійний аналіз повинен стати невід'ємною частиною управлінського контролю на ПП “Г-МАРКО”.

У цілому, оцінка ефективності використання необоротних активів підприємства показує наявність серйозних проблем із збереженням та використанням основних засобів. Зокрема, високий ступінь зношеності і зниження ступеня придатності активів є сигналами до того, що підприємству необхідно провести капітальні інвестиції в оновлення та модернізацію основних засобів. Без таких змін підприємство може зіткнутися з зниженням ефективності виробництва та зменшенням конкурентоспроможності на ринку. Тому важливо на найближчий період запровадити стратегію оновлення основних засобів й запровадження нових технологій для покращення їх використання.

3.3. Проблеми організації аудиту необоротних активів підприємства та ефективності їх використання

Необоротні активи є основою виробничого потенціалу будь-якого підприємства, забезпечуючи його стабільну роботу та довгострокову конкурентоспроможність. Вони необхідні для ведення бізнесу, отримання доходів та досягнення стратегічних цілей компанії. Тому ефективне управління та контроль стану та обігу цих активів мають першочергове значення.

Приватне підприємство «Г-МАРКО», яке надає допоміжні послуги в лісовому секторі, активно використовує матеріальні ресурси, включаючи транспортні засоби, спеціалізоване обладнання, виробничий інвентар та орендовані приміщення. Враховуючи значну частку основних засобів у загальних активах компанії, їх раціональне використання, регулярне оновлення та ретельна організація аудитів є надзвичайно важливими.

У межах підприємства необоротні активи забезпечують реалізацію ключових виробничих процесів, включаючи заготівлю, обробку та транспортування деревини, а також інші допоміжні операції. Значна частина основних засобів підлягає специфічним умовам експлуатації, що вимагає посиленого контролю за їх технічним станом, профілактичного ремонту та оцінки ефективності їх використання.

Правильно організований облік та аудит необоротних активів не лише забезпечує дотримання вимог чинного законодавства, але й забезпечує міцну інформаційну базу для прийняття управлінських рішень. Облік фізичного та морального зносу, облік витрат на модернізацію або технічне переоснащення, аналіз показників продуктивності активів – все це сприяє зниженню ризиків нераціонального використання активів та підвищенню загальної економічної ефективності підприємства.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку приватного підприємства «Г-МАРКО» важливо посилити увагу до системи внутрішнього контролю необоротних активів, розробити систему аналітичних показників та вдосконалити процедури внутрішнього та зовнішнього аудиту. Це забезпечить збереження виробничого потенціалу компанії, підтримку її стабільності та зміцнення її конкурентних переваг у галузі. Узагальнимо на рис. 3.2 провідні

проблеми, із котрими зіштовхується підприємство ПП “Г-МАРКО” в процесі організації аудиту необоротних активів.

Відсутність систематизованого підходу до документального оформлення

Недостатня регулярність інвентаризацій

Відсутність належного внутрішнього контролю

Недотримання єдиної методики нарахування амортизації

Проблеми з оцінкою зменшення корисності

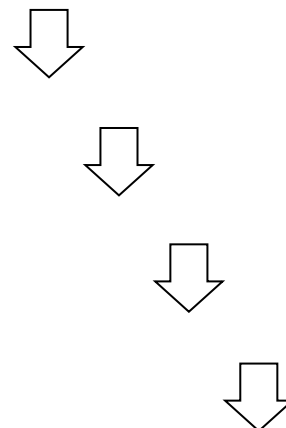

Рис. 3.2. Ключові проблеми ПП “Г-МАРКО” в організації аудиту необоротних активів

Джерело: побудовано автором.

На підприємстві ПП “Г-МАРКО” спостерігається тенденція до фрагментарного ведення документації щодо необоротних активів. Часто інвентарні картки не містять повного обсягу інформації (метод амортизації, строк корисного використання, ліквідаційна вартість тощо). Це ускладнює аудит, оскільки відсутні базові орієнтири для перевірки облікових операцій. Хоча інвентаризації проводяться на підприємстві згідно з графіком, їхня глибина та повнота залишають бажати кращого. Інвентаризаційні описи іноді не узгоджуються з бухгалтерськими даними, що створює ризики для достовірності фінансової звітності. На підприємстві відсутня чітка система внутрішнього аудиту щодо обліку необоротних активів. Повноваження відповідальних осіб не завжди формалізовані, а механізми моніторингу вибуття, модернізації чи переоцінки активів недостатньо розвинені. Аудит виявляє невідповідність між обліковою політикою суб’єкта господарювання й фактичною практикою нарахування амортизації. Наприклад, усі активи амортизуються за прямолінійним методом, незалежно від їх функціонального

призначення, що спотворює реальну економічну суть витрат. Підприємство не проводить регулярного тестування активів на предмет знецінення. Це може призвести до завищення вартості активів на балансі, що суперечить принципу обачності та вимогам НП(С)БО 28 “Зменшення корисності активів” [36]. На рис. 3.3 наведемо ключові проблеми, із котрими зіштовхується підприємство ПП “Г-МАРКО” в процесі оцінки ефективності необоротних активів.

Зростання зношеності та відсутність інвестицій в оновлення

Низький рівень фондівдачі

Відсутність плану технічного переоснащення

Незадовільна інтеграція обліку та управління

Рис. 3.3. Основні проблеми ПП “Г-МАРКО” у оцінці ефективності використання необоротних активів

Джерело: побудовано автором.

Аналіз показників зношеності основних засобів ПП “Г-МАРКО” свідчить про негативну динаміку: у 2023 році ступінь зношеності зріс із 2,29% до 13,91%. Це означає, що підприємство не здійснює вчасного оновлення матеріальної бази, що знижує продуктивність техніки та впливає на ефективність виконання лісгосподарських операцій. Показник фондівдачі, що відображає обсяг реалізованої продукції на одиницю основних засобів, зменшився з 3,09 грн/грн у 2022 році до 2,41 грн/грн у 2023 році. Це свідчить про погіршення ефективності використання капітальних ресурсів. Підприємство не має затвердженої середньо- або довгострокової стратегії оновлення основних засобів. Закупівля техніки здійснюється в ручному режимі, без врахування амортизаційного навантаження чи технологічної обґрунтованості. Облік необоротних активів проводиться ізольовано від стратегічного планування. Відсутні показники ефективності (KPI) щодо використання активів, не здійснюється план-факт аналіз щодо окупності

капітальних вкладень. Це призводить до того, що бухгалтерський процес перетворюється на формальний запис господарських операцій без будь-якої додаткової аналітичної обробки інформації.

На прикладі діяльності ПП “Г-МАРКО” можна стверджувати, що ключові управлінські рішення щодо інвестицій у необоротні активи приймаються без урахування реальних показників їх ефективності. Зокрема, витрати на технічне обслуговування та ремонт окремих груп основних засобів не обліковуються за підрозділами, рівень використання виробничого обладнання не аналізується, а інформація щодо морального чи фізичного зносу активів не враховується під час складання бюджету на наступні періоди.

Крім того, на підприємстві не впроваджено інструменти моніторингу ефективності інвестицій, такі як розрахунок терміну окупності, чистої приведеної вартості (NPV) або внутрішньої норми прибутковості (IRR). Все це підриває якість стратегічного управління активами та створює ризики нераціонального використання ресурсів. Для підвищення ефективності використання необоротних активів на ПП “Г-МАРКО ” доцільно впровадити систему ключових показників ефективності (KPI), що відображають продуктивність активів, рівень їх використання, витрати на обслуговування та економічну доцільність їх подальшої експлуатації. Це дозволить керівництву підприємства приймати більш обґрунтовані рішення щодо оновлення, модернізації або утилізації певних елементів обладнання та технічного парку.

Для вирішення виявлених проблем ПП “Г-МАРКО” рекомендовано впровадити наступні заходи:

- 1) удосконалення облікової політики – розробити чітко регламентовану методику ведення обліку необоротних активів із урахуванням специфіки підприємства. Передбачити диференційовані методи амортизації для різних груп активів;

- 2) модернізація облікової системи – впровадити облікове програмне забезпечення з модулем управління необоротними активами (на кшталт, BAS Бухгалтерія), що дозволить автоматизувати розрахунки амортизації,

формування звітів, інвентаризацію тощо;

3) запровадження внутрішнього аудиту – створити окремий підрозділ або залучити зовнішніх фахівців для щорічного аудиту використання необоротних активів, з оцінкою їх фактичного стану, зносу та ефективності;

4) оновлення матеріально-технічної бази – розробити план інвестицій у заміну застарілих активів, орієнтуючись на продуктивність, економічну вигідність та відповідність сучасним стандартам екологічної безпеки;

5) впровадження ключових показників ефективності (KPI) – для кожної групи активів визначити цільові показники (фондовіддача, рентабельність, коефіцієнт завантаження), за якими здійснювати щоквартальний аналіз;

6) навчання персоналу – проводити тренінги для бухгалтерів, економістів та керівників щодо сучасних стандартів обліку та аудиту необоротних активів, змін у законодавстві та міжнародних практик.

Таким чином, на ПП “Г-МАРКО”: існує низка системних проблем, що стосуються як організації аудиту, так і ефективного використання необоротних активів. Збільшення зносу, неефективна амортизаційна політика, відсутність чіткої стратегії оновлення техніки та недосконалість обліку створюють загрозу зниження продуктивності підприємства. Подолання цих викликів є можливим тільки при умові комплексного підходу: оновлення облікової політики, впровадження автоматизованих систем, формування культури відповідального управління активами та посилення внутрішнього контролю. Це дозволить не лише покращити фінансову звітність, а й підвищити загальну ефективність господарської діяльності ПП “Г-МАРКО”.

ВИСНОВКИ

До важливої складової економічного потенціалу суб'єкта господарювання відносяться необоротні активи. Аналіз наукових підходів дозволив визначити основні характеристики необоротних активів, зокрема їхню низьку ліквідність, здатність до часткового перенесення вартості на продукцію або послуги через амортизацію, а також стратегічну роль у формуванні економічного потенціалу підприємства.

Різноманітність трактувань поняття “необоротні активи” серед вітчизняних та зарубіжних дослідників обумовлена особливостями бухгалтерського та економічного підходів до його розгляду. У зарубіжній практиці часто ототожнюють необоротні активи з основним капіталом або довгостроковими активами, що підкреслює їхню роль у стійкості та фінансовій стабільності підприємства. В українській економічній науці необоротні активи розглядаються переважно в межах національних стандартів бухгалтерського обліку та їхньої інвестиційної значущості. Незважаючи на відмінності у визначеннях, спільним для всіх підходів є розуміння необоротних активів як ресурсів, що забезпечують безперервність виробничого процесу, інноваційний розвиток та економічну стійкість підприємства. Рациональне управління необоротними активами сприяє підвищенню ефективності діяльності суб'єктів господарювання, що підтверджує їхню провідну роль в сучасній економічній системі.

Класифікація необоротних активів має важливе значення для точного обліку та аудиту, забезпечення дотримання стандартів фінансової звітності та сприяння прийняттю обґрунтованих рішень. Систематизація необоротних активів за різними ознаками дає змогу чітко окреслити їхні функції, статус у балансі та роль у господарській діяльності, а також впливає на визнання активів, амортизацію, оцінку зменшення корисності і подання фінансової звітності. Кожен підхід до класифікації має свої особливості, зокрема, класифікація за матеріальністю, функціональністю, технічним станом та

іншими критеріями. Аналіз наявних підходів до класифікації демонструє, що є декілька можливих варіантів, у залежності від мети використання – чи то для фінансового аналізу, чи для бухгалтерського обліку та аудиту. Кожна класифікація має свої переваги, і їх застосування залежить від конкретних завдань підприємства та вимог до обліку і звітності. Вибір оптимального підходу до класифікації необоротних активів може сприяти підвищенню ефективності управління активами та забезпеченню прозорості фінансової звітності.

Нормативно-правове регулювання обліку необоротних активів представлено багатьма нормативно-правовими актами, що дозволяє вести правильно облік необоротних активів та відображати всі операції, використовуючи методи та інструменти. Нормативно-правові та законодавчі акти визначають методологічні засади формування інформації щодо необоротних активів та розкриття останніх у фінансовій звітності. Проте, в умовах глобалізації, коли більшість країн пов'язані між собою щодо різних аспектів та є взаємозалежними, умовно можна виділити й п'ятий рівень нормативно-правового регулювання обліку необоротних активів – міжнародні нормативні документи. Для професійного бухгалтера важливо не лише бути ознайомленим з всіма законодавчо-нормативною документацією, але й активно слідкувати щодо змін та доповнень, що приймаються до останніх, а також важливим є використання зарубіжного досвіду, що є особливо актуальним за умов глобалізації.

Дослідження було проведене на матеріалах приватного підприємства “Г-МАРКО”. Документальне оформлення облікових операцій з необоротними активами на ПП “Г-МАРКО” здійснюється відповідно до чинного законодавства України, зокрема вимог Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та нормативно-правових актів Міністерства фінансів України. Важливим є дотримання стандартів і процедур при прийманні, оцінці, введенні в експлуатацію, переміщенні, модернізації та списанні необоротних активів. Аналіз діяльності ПП “Г-МАРКО” свідчить про наявність у

підприємства різноманітного парку основних засобів – від старих, але функціональних транспортних засобів, до новітніх сучасних машин. Це забезпечує підприємству гнучкість та можливість ефективно адаптуватися до різних виробничих умов у сфері надання допоміжних послуг у лісовому господарстві. Зокрема, новітні транспортні засоби сприяють підвищенню якості та швидкості виконання робіт, а оренда приміщення та обладнання дає змогу зменшити витрати на капітальні інвестиції. Первинні документи, які використовуються для обліку операцій із необоротними активами (форми ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8, ОЗ-9), забезпечують повноту та достовірність облікової інформації, дозволяють ефективно здійснювати контроль за рухом і станом активів, до того ж формують належну базу для складання фінансової звітності. Наявність затвердженої облікової політики та чітко визначених процедур обліку забезпечує належний рівень внутрішнього контролю та підвищує прозорість фінансової діяльності підприємства. Отже, належне документальне оформлення облікових операцій із необоротними активами на ПП “Т-МАРКО” є запорукою ефективного управління активами, дотримання законодавчих вимог та забезпечення фінансової стабільності підприємства в умовах ринкової економіки.

Необоротні активи відіграють ключову роль у діяльності підприємств, забезпечуючи основу для їхньої тривалої експлуатації та отримання економічних вигод. Коректний облік цих активів є критично важливим для точного відображення фінансового стану суб’єкта господарювання й прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Синтетичний і аналітичний облік необоротних активів виступає невід’ємною частиною фінансово-господарської діяльності ПП “Т-МАРКО”. Рациональна організація обліку цих активів дозволяє не лише забезпечити контроль за майном підприємства, а й ефективно управляти його стратегічними ресурсами, планувати капітальні інвестиції і гарантувати прозорість обліку перед контролюючими органами й партнерами.

Облік необоротних активів є основою фінансової стабільності та стратегічного планування. На ПП “Т-МАРКО” поточна методологія має значні

прогалини, які перешкоджають ефективному управлінню та звітності. Завдяки структурованому підходу, що включає перегляд політики, автоматизацію, навчання та дотримання стандартів бухгалтерського обліку, компанія може значно покращити свою практику обліку активів. Зрештою, такі вдосконалення є не лише відповіддю на сучасні регуляторні вимоги, а й потужним внутрішнім інструментом управління. Точний облік необоротних активів є основою сталого розвитку, стійкості до зовнішніх ризиків та довгострокової конкурентоспроможності ПП “Г-МАРКО” на українському та міжнародному ринках.

Проведення аудиту необоротних активів на ПП “Г-МАРКО” дозволяє виявити основні напрямки їх ефективного використання та збереження, а також оцінити відповідність бухгалтерського обліку і фінансової звітності вимогам діючого законодавства. Процес аудиту включає перевірку документів, оцінку стану та вартості активів, а також аналіз правильності їх амортизації та відображення в обліку. Результати аудиту дають змогу покращити управління необоротними активами і забезпечити прозорість фінансових операцій підприємства.

Оцінка ефективності використання необоротних активів підприємства показала наявність серйозних проблем із збереженням та використанням основних засобів. Зокрема, високий ступінь зношеності і зниження ступеня придатності активів є сигналами до того, що підприємству необхідно провести капітальні інвестиції в оновлення та модернізацію основних засобів. Без таких змін підприємство може зіткнутися з зниженням ефективності виробництва та зменшенням конкурентоспроможності на ринку. Тому важливо на найближчий період запровадити стратегію оновлення основних засобів й запровадження нових технологій для покращення їх використання.

ПП "Г-МАРКО" стикається з низкою критичних проблем, які охоплюють як систему управління необоротними активами, так і організацію аудиторських процедур. Відсутність ефективної політики оновлення технічного парку,

зростання ступеня зношеності основних засобів, а також нераціональний підхід до нарахування амортизації призводять до зниження ефективності виробничих процесів. Недоліки в обліку та слабкий внутрішній контроль лише ускладнюють ситуацію. Для покращення фінансових результатів та стабільного розвитку підприємства необхідне впровадження системного підходу - перегляд облікової політики, автоматизація обліку, підвищення відповідальності за управління активами та зміцнення внутрішнього контролю. Реалізація таких заходів дозволить підприємству не лише поліпшити показники звітності, а й забезпечити більш ефективне використання ресурсів у довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амбарчян В. С., Новак М.В. Нормативно-правове регулювання обліку основних засобів. *Сучасні детермінанти розвитку бізнес-процесів в Україні* : матеріали наук. практ. інтернет-конф. (24 травня 2017 р., м. Київ). Київ: КНУТД, 2017. С. 56-60.
2. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент: навчальний курс. Київ: Ніка-Центр, 2014. 656 с.
3. Борисюк О. С. Необоротні активи в системі кругообороту капіталу підприємства. *Вісник Житомирського технологічного університету*. 2018. № 41. С. 49–55.
4. Брагіна О. С., Стельмашук Д. Д. Економічна сутність активів підприємства. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2024. №4(30). С. 16-24. URL: <https://economics.net.ua/ejoru/2024/No4/16.pdf> (дата звернення: 22.12.2024).
5. Бразілій Н. М., Муренко А. А. Класифікація необоротних активів за групами та ознаками – передумова вдосконалення обліку. *Вісник Хмельницьк. нац. ун-ту*. 2009. №6. Т. 1. С. 123–129.
6. Великий словник бухгалтера / уклад. В. Кузнєцов, О. Михайленко. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: Фактор, 2005. 532 с.
7. Гнатишина Н.Д. Формування необоротних активів торговельних підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Київ, 2012. 23 с.
8. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 400 с.
9. Господарський кодекс України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 03.03.2024).
10. Дем'янюк І. В. Класифікація необоротних активів. *Проблеми економіки, менеджменту та сільської кооперації* : матеріали міжнар. наук.-

практ. інтернет-конф., 12–13 трав. 2015 р. Львів: Магнолія Плюс, 2015. С. 336–339.

11. Дем'янюк І.В. Економічна та облікова сутність необоротних активів, їх класифікація. *Наукові читання: наук.-теорет. зб.* 2014. Житомир: ЖНАЕУ. 2014. Т. 3. С. 61-66.

12. Дерун І. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління необоротними активами: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2015. 22 с.

13. Дудчик О. Ю., Сальникова Т. В. Сучасний стан та особливості відтворення необоротних активів підприємств України. *Науковий погляд: економіка та управління.* 2020. № 4 (70). С. 79–83.

14. Карелов С. П. Законодавчо-нормативне забезпечення обліку та звітності основних засобів та методи їх оцінка за його умов. *Європейські перспективи.* 2014. №5. С. 160-166.

15. Кафка С. М. Методологія та організація обліку необоротних матеріальних активів : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.09. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 574 с.

16. Коноплицький В. Л., Філіна Г. І. Економічний словник: тлумачно-термінологічний. Київ: КНТ, 2007. 580 с.

17. Конституція України: Верховна Рада України; Конституція України, Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 07.03.2024).

18. Мичак Н. О. Сутність необоротних активів, утримуваних для продажу: облікова та економічна точки зору. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 15(2). С. 14-19. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_uumevcg_2017_15\(2\)__5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_uumevcg_2017_15(2)__5) (дата звернення: 20.12.2024).

19. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16. Основні засоби. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text (дата звернення: 07.02.2025).

20. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 (МСБО 17). Оренда: IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_018#Text (дата звернення: 11.03.2024).

21. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 (МСФЗ 5). Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність: IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_023#Text (дата звернення: 11.03.2024).

22. Павелко О. В., Миронець М. А., Попчук Д. О. Економічна сутність, оцінка та класифікація необоротних актив як підгрунтя для їх обліку та ефективного використання підприємницького потенціалу. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2024. №2(106). С. 116-130.

23. Пиріжок С.Є. Нормативно-правове регулювання обліку експлуатації та вибуття основних засобів. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. Серія: Економічні науки. 2012. № 1 (59). Ч. 1. С. 160-162.

24. Податковий кодекс України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 12.03.2024).

25. ПП “Т-МАРКО”. *Youcontrol*. 2025. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/44412981/ (дата звернення: 14.03.2024).

26. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

27. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

28. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України від 20.12.2005. Постанова Правління Національного банку України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06> (дата звернення: 14.03.2024).

29. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: Мінфін України; Наказ, Положення, Стандарт [...] від 07.02.2013 №73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

30. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби”: Мінфін України; Наказ, Положення від 27.04.2000 № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

31. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи”: Мінфін України; Наказ, Положення від 18.10.1999 № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

32. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість”: Мінфін України; Наказ, Положення від 08.10.1999 № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

33. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 “Фінансові інвестиції”: Мінфін України; Наказ, Положення від 26.04.2000 № 91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

34. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 14 “Оренда”: Мінфін України; Наказ, Положення від 28.07.2000 № 181. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

35. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 27 “Необоротні активи, утримувані для продажу, та

припинена діяльність”: Мінфін України; Наказ, Положення від 07.11.2003 № 617. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

36. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 “Зменшення корисності активів”: Мінфін України; Наказ, Положення від 24.12.2004 № 817. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

37. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Мінфін України; Наказ, Положення від 24.05.1995 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

38. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Мінфін України; Наказ, Положення від 24.05.1995 № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

39. Про затвердження типових форм первинного обліку (Форми NN ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗ-3, ОЗ-4, ОЗ-5, ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8, ОЗ-9, ОЗ-14, ОЗ-15, ОЗ-16): Мінстат; Наказ, Форма типового документа від 29.12.1995 №352. (Втратив чинність) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

40. Про Інструкцію по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: Мінфін України; Наказ, Інструкція від 11.08.1994 №69. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0202-94#Text> (дата звернення: 14.03.2024).

41. Римар Ю. Я. Сутність необоротних активів підприємства та особливості управління ними. 2017. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/129-1.pdf> (дата звернення: 07.01.2025).

42. Семйон В. С. Активи як облікова категорія: проблеми трактування. *Вісник ЖДТУ*. 2008. № 2(44). С. 146–155.

43. В. С. Семйон Бухгалтерський облік необоротних активів в Україні та Угорщині: порівняльний аспект: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Житомир, 2010. 23 с.

44. Степаненко О. Необоротні активи підприємства, їх економічна природа та роль у діяльності суб'єкта господарювання. *Науковий збірник "InterConf+"*. 2024. № 42 (189). С. 143–156. DOI: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2024.014>

45. Ткаченко О., Шатрава А. Сутність та класифікація необоротних активів в контексті їх обліку. *Економіка та суспільство*. 2024. №68. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-128>

46. Хом'як Р. Л., Лемішовський В. І. Бухгалтерський облік та оподаткування: навч. посіб. Львів: Бухгалтерський центр "Ажур", 2010. 1220 с.

47. Царьов В.М. Управління інвестиціями в необоротні активи підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Київ, 2011. 21 с.

48. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text> (дата звернення: 09.06.2025).

Додаток А

Огляд нормативних документів з обліку і аудиту необоротних активів

Нормативний документ	Короткий зміст
1. Господарський кодекс України ВРУ № 436-IV від 13.01.2003 р.	Визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають в процесі організації та здійснення господарської діяльності.
2. Податковий кодекс України №2755-VI від 02.12.2010	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування.
3. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996-XIV від 16.07.99	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” МФУ №92 від 27.02.2000 р.	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи” МФУ №242 від 18.10.99 р.	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 “Оренда”. МФУ №181 від 28.07.2000 р.	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та її розкриття у фінансовій звітності.
7. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку МФУ №88 від 24.05.1995 р.	Встановлює порядок відображення та зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами
8. Інструкція “Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій” МФУ № 291 від 30.11.1999 р.	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов’язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ), незалежно від форм власності, організаційно-правових норм і видів діяльності.
9. Закон України “Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність” № 2258-VIII від 21.12.2017	Визначає правові засади аудиту фінансової звітності загалом та необоротних активів зокрема, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні.

Додаток Б

Акт приймання-передавання товару ПП "Г-МАРКО"

АКТ
ПРИЙМАННЯ-ПЕРЕДАВАННЯ ТОВАРУ
до Договору купівлі-продажу № 2436/21-СА від 23 серпня 2022 р.

м.Івано-Франківськ 07 жовтня 2022 року

Товариство з обмеженою відповідальністю «Класик-Авто», взите на облік в Управлінні ДАІ України за № 5044 від 14.06.2011р., що знаходиться за адресою: м. Івано-Франківськ, с. Вовчинець, вул. Надрічна, буд. 78 (надалі - "Продавець"), в особі Менеджера відділу продаж Радзівіла Сергія Івановича, який діє на підставі Довіреності №12/2021 від 22 грудня 2021р., з однієї сторони, та **ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «Г-МАРКО»** в особі керівника Гулія Михайла Михайловича, що діє на підставі Довіреності №15 від 07.10.2022 р., знаходиться за адресою: Україна, 77662, Івано-Франківська обл., Калуський р-н., смт. Перегінське, вул. Руданського, буд. 23, корп. А, ЄДРПОУ 44412981 (надалі - "Покупець"), з іншої сторони, що надалі в тексті Договору разом іменуються "Сторони", окремо - "Сторона"**склали цей Акт приймання-передавання товару до Договору купівлі-продажу № 2436/21-СА від 23 серпня 2022р. (надалі поіменованій як "Договір")**про нижченаведене:

1. Згідно до пункту 3.1 Договору Продавець передав Покупцю, а Покупець прийняв наступний автомобіль (автомобілі) (надалі поіменованій як "Товар"):

№	Автомобіль	Код моделі (інтер'єр)	Колір
1	TOYOTA LAND CRUISER 300 3.3D 10A/T Premium Рік випуску: 2022 Кузов: універсал Двигун: дизель, 3346 см. куб. № кузова: JTMMAABJ004013627 № двигуна: F33A0017685 Транзитні номери: 09 AM 9117 ВМД № UA1004102022501600 від 03.10.2022р. Сертифікат типу: UA*46E*0095*01 від 17.09.2021	FJA300L-GMUZYW (20)	Чорний металік (218)

2. Товар Покупцем оглянутий, зовнішніх дефектів, недоліків чи ушкоджень Товару під час огляду не виявлено. Товар повністю відповідає умовам Договору. Покупець не має претензій до Продавця щодо комплектності поставленого Товару та/або виконання Продавцем зобов'язань за Договором.

3. Покупець та Продавець в повному обсязі виконали взаємні зобов'язання згідно до Договору.

4. Цей Акт приймання-передавання Товару є невід'ємною частиною Договору купівлі-продажу №2436/21-СА від 23 серпня 2022р.

Адреси, реквізити та підписи Сторін	
Продавець Товариство з обмеженою відповідальністю «Класик-Авто»	Покупець ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «Г-МАРКО»
ЄДРПОУ 34843979	ЄДРПОУ 44412981
тел + 38 0342 71 10 10	Телефон: +380 687260194
Р/р UA073808050000000026001351024 в АТ «Райффайзен Банк Аваль», м.Київ МФО 380805	Р/р UA493808050000000026001752139 в АТ «Райффайзен Банк Аваль», м.Київ МФО 380805
ПІН 348439709156, свідоцтво платника ПДВ №100051695	
Свідоцтво про реєстрацію АОО №838752 від 16.01.2007 р., ТзОВ «Класик-Авто» є платником податку на прибуток на загальних підставах	
Адреса: 76491, Україна, м.Івано-Франківськ, с.Вовчинець, вул.Надрічна 78	Адреса: Україна, 77662, Івано-Франківська обл., Калуський р-н., смт. Перегінське, вул. Руданського, буд. 23, корп. А.
Менеджер відділу продаж	Головний менеджер
/Радзівіл С.І./	/Гулія М.М./

Додаток № 1
до Договору купівлі-продажу № ФС-0108/2022 від «01» серпня 2022 р.

СПЕЦИФІКАЦІЯ

м. Київ

«01» серпня 2022 р.

Відповідно до Договору купівлі-продажу № ФС-0108/2022 від «01» серпня 2022 р., **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФОРКЛІФТ СЕРВІС»**, (надалі – «Продавець»), платник податку на прибуток на загальних підставах, в особі Директора Темнюка Олексія Миколайовича, який діє на підставі Статуту, продає, а **ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «Г-МАРКО»**, (надалі – «Покупець»), платник податку на прибуток на загальних підставах, в особі Директора Гулія Михайло Михайловича, купує Товар згідно наступної комплектації та характеристик:

№ п/п	Найменування Товару та його характеристика	Од. вим.	К-ть	Ціна за одиницю грн. з ПДВ	Сума грн. з ПДВ
1	Навантажувач Модель: GP30N Вантажопідйомність: 3,0 т Висота мачи: 4,0 м Габаритна висота 2,6 м Комплект габаритного освітлення Бокове зміщення вил Шини цільнолітні Рік виробництва: 2007 Висла – 1200 мм	шт.	1	434 700,00	434 700,00
Разом			1		434 700,00

ПРОДАВЕЦЬ:

ТОВ «ФОРКЛІФТ СЕРВІС»
Юр. адреса: 02090, Україна, м. Київ, бульвар Ярослава Гашека, буд. 108, офіс 3
Фактична адреса: Україна, 02149, м. Київ, проспект Миколи Бажана, буд. 30
Код ЄДРПОУ 42380707
Ідентифікаційний податковий № 423807026538
UA503510050000026002878910772
в ПАТ «УкрСиббанк», м. Київ
МФО 351005

Директор Темнюк О.М./**ПОКУПЕЦЬ:**

ПП «Г-МАРКО»
Адреса: Україна, 77662, Івано-Франківська обл., Калуський р-н, селище міського типу Перегінське, вул.Руданського, буд. 23А
Код ЄДРПОУ 44412981
Ідентифікаційний податковий № 444129809119,
UA49380805000000026001752139
в АТ «РАЙФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»

Директор Гулій М. М./Продавець
м.п.Покупець
м.п.

Додаток В

Договір оренди ПП "Г-МАРКО"

ДОГОВІР ОРЕНДИ 1/24

с.Небилів

01 січня 2024 року

Фізична особа-підприсмець Гулій Михайло Михайлович, що діє на підставі Виписки з ЄДРПОУ, надалі "Орендодавець" з однієї сторони та Приватне Підприємство «Г-Марко» в особі директора Гулія Михайла Михайловича, що діє на підставі Статуту, надалі "Орендар", з іншого боку, склали даний Договір про наступне:

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. Орендодавець передає, а Орендар приймає в строкове платне користування (Оренду) наступне Майно:

- цех 503 м2;
- склади 246 м2;
- офіс 25 м2;
- верстат стрічковий горизонтальний «Ясень» Т-500;
- верстат багатопильний «Космек» БК-140;
- верстат торцювальний «Ясень»;
- верстат повздовжньо-розкрійний «Ясень»;
- верстат чотирьохсторонній;
- сушильний комплекс;
- верстат рейсмусний «Червоний металіст- 330.»
- лінія гранулювання МЛГ-1000 МАХ

1.2. Вказане в п. 1.1 цього Договору Майно знаходиться за адресою Грушевського будинок 67 А, с.Небилів, Калуський район, Івано-Франківської області і належить Орендодавцю на праві власності.

2. МЕТА ОРЕНДИ

2.1. Майно, що орендується, буде використовуватися Орендарем для організації виробництва та складування пиломатеріалів

2.2. Роботи по реконструкції приміщень та обладнання і їх поточному ремонту виконуються за кошти Орендаря.

3. ПОРЯДОК ТА УМОВИ ПЕРЕДАЧІ МАЙНА

3.1 Орендар перевіряє стан приміщень та обладнання і складає Акт прийому-передачі, в якому відображає стан приміщень та обладнання і всі їх недоліки.

3.2 Акт прийому-передачі підписується Сторонами цього договору.

3.3 Орендар вступає у строкове платне користування Майном з моменту підписання Акту приймання-передачі Майна.

3.4 Передача Майна в оренду не дає Орендарю права власності на нього.

3.5 Власником Майна залишається ФОП Гулій М.М.,

3.6 Орендар використовує Майно протягом терміну оренди у відповідності до цього Договору.

4. ПОРЯДОК ПОВЕРНЕННЯ МАЙНА

4.1 Повернення Орендодавцю Майна здійснюється двосторонньою комісією, яка складається з уповноважених на те представників Сторін

4.2 Сторони повинні призначити своїх представників у двосторонню комісію та

приступити до передачі Майна не пізніше ніж за 20 (двадцять) днів до моменту закінчення строку оренди.

4.3 Майно повинно бути передано Орендарем та прийнято Орендодавцем протягом 20 (двадцяти) днів з моменту початку роботи двосторонньої комісії.

4.4 При передачі Майна складається Акт прийому-передачі, в якому вказується Майно Орендодавця, що передається, і Майно Орендаря, яке придбано і змонтовано за його кошти, і підлягає демонтажу як власність Орендаря. Акт прийому-передачі підписується членами двосторонньої комісії.

4.5 Майно повинно бути передано Орендодавцю у стані, не гіршому за той, в якому воно було передано в оренду, з урахуванням нормального природного зносу.

4.6 Майно, що орендується, вважається поверненим Орендодавцю з моменту підписання Сторонами акту прийому-передачі.

5. ОРЕНДНА ПЛАТА ТА ПОРЯДОК РОЗРАХУНКІВ

5.1. Розмір орендної плати за використання Майна, що орендується, обчислюється в гривнях за кожен місяць оренди, а саме: 40000,00 (сорок тисяч грн.00коп).

5.2. Орендна плата сплачується в безготівковому порядку на розрахунковий рахунок Орендодавця.

5.3. У випадку проведення Сторонами спільних інвестиційних, інноваційних програм щодо Майна, розмір орендної плати може переглядатися і змінюватися за згодою Сторін шляхом внесення змін і доповнень до цього Договору.

5.4. Розрахунки за спожиту Орендарем електроенергію в орендованих приміщеннях проводяться Орендодавцем, згідно встановлених приладів обліку.

6. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ОРЕНДОДАВЦЯ

6.1. Орендодавець зобов'язаний:

6.1.1. Передати Орендарю приміщення та обладнання згідно з розділом 3 Договору.

6.1.2. Разом з передачею приміщень та обладнання передати Орендарю наявну технічну документацію, необхідну для належного здійснення господарської діяльності.

6.1.3. У разі продажу вказаних в розділах 1 та 2 приміщень та обладнання, надати Орендарю переважне право на їх придбання.

6.1.4. Не розпоряджатися Майном, що орендується, в період оренди без письмової згоди Орендаря.

6.1.6. Не вчиняти дій, які б перешкождали Орендарю користуватися орендованим Майном на умовах цього Договору.

6.1.7. Забезпечити безперешкодний доступ працівників Орендаря, партнерів та покупців на об'єкти, що оренднуються, на прохання Орендаря.

6.1.8. Забезпечити охорону Майна, що передається в оренду.

6.2. Орендодавець має право один раз на квартал здійснювати перевірку порядку використання, стану Майна, що орендується, у відповідності до умов даного Договору.

6.3. У випадку використання Орендарем Майна або його частини не за призначенням або використання, яке призводить до його пошкодження, Орендодавець має право дострокового припинення цього Договору і відшкодування витрат на відновлення пошкодженого Майна.

7. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ОРЕНДАРЯ

7.1. Орендар зобов'язується:

7.1.1. Використовувати Майно, що орендується, у відповідності з його призначенням та з моменту набрання чинності цим Договором, забезпечити його зберігання і протипожежну безпеку.

7.1.2. Своєчасно і в повному обсязі сплачувати Орендодавцеві орендну плату у порядку і розмірі, що визначені цим Договором.

7.1.3. Не здійснювати без згоди Орендодавця перебудову та переобладнання Майна.

7.1.4. Допускати Орендодавця або його уповноважених представників для перевірки умов використання і збереження Майна.

7.1.5. Орендар зобов'язується після закінчення дії Договору повернути Майно Орендодавцеві.

7.1.6. У випадку пошкодження або знищення частини Майна відшкодовувати Орендодавцю його вартість.

7.1.7. Забезпечити дотримання своїми працівниками на території Орендодавця протипожежних, санітарних, пропускних правил.

7.2. Права Орендаря:

7.2.1. Використовувати Майно згідно з його цільовим призначенням у відповідності з розділом 2 цього Договору.

7.2.2. Орендар має переважне право на продовження оренди Майна шляхом укладення нового договору, після закінчення дії цього Договору.

7.2.3. Встановлювати нове або інше обладнання на вільних площах орендованих приміщень з дотриманням відповідних правил безпеки.

7.2.4. У випадку необхідності перебудови або переобладнання Майна погоджувати ці дії з Орендодавцем.

7.2.5. Орендар самостійно і від власного імені укладає договори на надання комунальних послуг у повному обсязі зі спеціалізованими організаціями.

7.2.6. У випадку припинення чи закінчення терміну дії Договору, Орендар має право демонтувати і забрати належні йому обладнання, устаткування, матеріали, прилади закуплені за кошти Орендаря.

7.2.7. Проводити за свій рахунок поточний ремонт Майна.

7.2.8. Обладнати Майно, що орендується, на власний розсуд.

7.2.9. Упорядкувати територію, прилеглу до (об'єктів) Майна, що орендується, на власний розсуд.

8. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

8.1. У випадку прострочення по сплаті орендних платежів Орендар сплачує Орендодавцю пеню в розмірі подвійної облікової ставки НБУ, що діє на цей період, від суми місячної орендної плати за кожен день прострочення оплати.

8.2. У випадку прострочення терміну передачі Орендарю Майна, що орендується відповідно цього договору, Орендодавець сплачує пеню в розмірі подвійної облікової ставки НБУ, що діє на цей період, від суми місячної орендної плати, за кожен день прострочення.

8.3. Орендодавець не відповідає за зобов'язаннями Орендаря, а Орендар не відповідає за зобов'язаннями Орендодавця, крім випадків передбачених цим Договором.

8.4. За невиконання або неналежне виконання зобов'язань за цим Договором Сторони несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України.

9. ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СПОРІВ І РОЗБІЖНОСТЕЙ

9.1. Спори і розбіжності, що виникли між Сторонами в ході виконання Договору, вирішуються шляхом переговорів.

9.2. У випадку, якщо Сторони не досягли згоди шляхом переговорів, то спори і розбіжності підлягають розгляду в господарському суді відповідно до чинного законодавства України.

10. СТРОК ДІЇ, УМОВИ ЗМІНИ ТА РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ

10.1. Зміни і доповнення цього Договору допускаються за взаємної згоди Сторін. Зміни та доповнення, що пропонується внести, розглядаються протягом 15 (п'ятнадцяти) днів з дати їх подання до розгляду іншою Стороною.

10.2. Цей Договір не підлягає розірванню в односторонньому порядку, за винятком випадків, коли одна із Сторін систематично порушує умови Договору і свої зобов'язання.

10.3. У випадку непроведення оплати за оренду у визначені цим Договором терміни, дія Договору припиняється достроково на вимогу Орендодавця.

10.4. Термін дії даного Договору з 01.01.2024 року по 31.12.2025 року.

11. ІНШІ УМОВИ

11.1. Даний Договір складено у 2-х примірниках, що мають однакову юридичну силу, по одному для кожної із Сторін.

11.2. Орендар не є платником податку на прибуток підприємств на загальних підставах.

11.3. Взаємовідносини Сторін, неврегульовані цим Договором, регулюються чинним законодавством України.

12. ДОДАТКИ ДО ДАНОГО ДОГОВОРУ

12.1. До даного Договору додаються: акт приймання-передачі Майна та наявна технічна документація на орендоване Майно.

13. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ СТОРІН

Орендодавець:

ФОП Гулій Михайло Михайлович
77662, Івано-Франківська область,
Калуський район,
С Небилів,
вул.Грушевського 67 А
ПІН 3025067218

Орендар:

ПП «Г-Марко»
77662, Івано-Франківська область,
Калуський район,
сmt.Перегінське
вул.Руданського 23А
ЗКПО 44412981

Додаток Г

Договір технічного обслуговування та ремонтних робіт ПП "Г-МАРКО"

ДОГОВІР № 027/22
Технічного обслуговування та ремонтних робіт підйомно-транспортних засобів

снт. Розжигів 01 грудня 2022 р.

ТЗОВ «КАРС ІНВЕСТ», надалі **ВИКОНАВЕЦЬ** в особі директора Хортіва Андрія Васильовича, що діє на підставі Статуту фірми, є платником податків на загальних підставах з однієї сторони, та **ПП "Г-МАРКО"**, надалі іменоване "**Замовник**", в особі директор Гулія Михайла Михайловича, що діє на підставі Статуту, з другої сторони, надалі разом іменовані Сторони, уклали даний Договір про наступне:

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Замовник доручає, а Виконавець зобов'язується виконувати технічне обслуговування (в подальшому – ТО) та ремонтні роботи (в подальшому РР) підйомно-транспортних засобів, які експлуатуються Замовником.

1.2. Марки, моделі, серійні, реєстраційні та інвентарні номери, рік випуску підйомно-транспортних засобів, охоплених даним Договором, вказується в додатку №1 до цього Договору.

1.3. Всі види ТО проводяться згідно Таблиці періодичного технічного обслуговування (Додаток №2 до цього Договору).

1.4. Всі види РР та ТО проводяться згідно письмового або усного звернення Замовника.

1.5. Виконавець забирає та утилізує отримані при проведенні ТО і РР відпрацьовані мастила, використані мастильні фільтри та зношені гумові шини.

2.ЯКІСТЬ

2.1. Якість Послуги повинна відповідати вимогам технічної документації, ТУ, ДСТУ, прийнятого для даного виду Послуги.

2.2. Якщо при прийманні послуги Замовник виявить неякісне виконання робіт, то Виконавець ліквідує ці відхилення за власні кошти.

3. ВАРТІСТЬ РОБІТ ТА ПОРЯДОК РОЗРАХУНКІВ

3.1. Вартість ТО та РР складається з вартості запасних частин, матеріалів та вартості виконання робіт. Дані витрати оформляються рахунком, який передається Замовнику для оплати.

3.2. Вартість запчастин використаних при виконанні ТО та РР може бути змінена в залежності від ціни постачальника Виконавця.

3.3. Оплата вартості робіт здійснюється в національній валюті України.

3.4. Вартість робіт по ТО проводиться згідно Додатку №2 до цього Договору. Вартість РР визначається за погодженням з Замовником, шляхом сумування вартостей використаних запасних частин та вартості робіт. Для розрахунку вартості робіт приймається вартість людини/години у розмірі 600,00 грн..

3.5. Замовник зобов'язується здійснити оплату рахунку, виставленого Виконавцем, протягом 5 (п'яти) банківських днів після підписання Акту здачі-прийняття робіт шляхом перерахування коштів на поточний рахунок Виконавця.

3.6. Датою оплати вважається дата списання грошових коштів з п/р Замовника.

4. УМОВИ, СТРОКИ І ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБІТ

4.1. Після отримання письмового повідомлення про наявність аварійних відмов в роботі підйомно-транспортних засобів Виконавець протягом 5 (п'яти) робочих днів повинен приступити до з'ясування причини відмови та вжити всіх можливих заходів щодо усунення таких несправностей та відновлення працездатності підйомно-транспортних засобів.

4.2. Виконавець зобов'язується провести РР в термін до 30 (тридцяти) календарних днів з моменту початку проведення робіт.

4.3. Виконавець зобов'язується провести ТО в термін до 5 (п'яти) робочих днів після отримання письмового повідомлення, а Замовник дотримуватися періодичності проведення робіт по ТО у відповідності з вимогами «Таблиці періодичного технічного обслуговування» (Додаток №2 до цього Договору) та інформувати у письмовій формі (не пізніше ніж за 7 робочих днів до планового початку робіт) про потребу їх здійснення.

4.4. Компенсувати затрати Замовнику у випадку несвочасного надання послуг Виконавцем.

5. ГАРАНТІЇ ЯКОСТІ

5.1. Виконавець дає 3-х (трих) місячну гарантію на виконану роботу з дати підписання Акту виконаних робіт, при умові використання деталей та запасних частин Виконавця та дотриманні Замовником правил експлуатації.

5.2. Виконавець надає гарантію на поставлені та встановлені ним запасні частини та вузли, у відповідності до гарантійних зобов'язань заводу виготовлювача. При цьому Виконавець надає оригінали Замовнику оригінали гарантійної документації заводу виготовлювача на поставлені запасні частини чи вузли. У випадку, якщо гарантійна документація надана заводом виготовлювачем на партію запасних частин чи вузлів, то виконавець у цьому випадку надає Замовнику копію гарантійної документації. Якщо Виконавець не може надати оригінали чи копії гарантійної документації поставлених та змонтованих ним запасних частин та вузлів, то Виконавець приймає гарантійну відповідальність на себе. Терміни гарантійної

відповідальності в такому випадку встановлюються за погодженням з відповідальною особою зі сторони Замовника. При цьому складається в двох екземплярах акт, який підписується двома сторонами, в акті вказується час монтажу деталей чи вузлів та термін дії гарантійних зобов'язань, при чому в цьому випадку термін дії гарантійних зобов'язань не може бути меншим за термін дії загальної гарантії вказаної в п. 5.1 даного Договору.

5.3. Гарантійні зобов'язання не поширюються на наступні запасні частини: лампи розжарювання, запобіжники, вугільні щітки, елементи живлення.

6. ФОРС – МАЖОР

6.1. Якщо обставини складуться так, що виявиться неможливе повне, або часткове виконання будь-якою Стороною зобов'язань по даному Договору, як наприклад, по причині пожежі, стихійного лиха, військових операцій будь-якого характеру, блокади, страйків та урядових постанов, то термін виконання зобов'язань пересувається пропорційно часу, на протязі якого будуть діяти такі обставини.

7. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

7.1. У разі порушення зобов'язань, що виникають із цього Договору, Сторони несуть відповідальність, визначену цим Договором і чиним законодавством.

7.2. При затримці надання Послуги понад терміни, передбачені п.4.2 та 4.3 цього Договору, Виконавець сплачує Замовнику штраф в розмірі 0,1% від вартості наданої Послуги, але не більше подвійної облікової ставки НБУ, яка діяла в даний період за кожний день прострочення надання послуги.

7.3. За прострочення термінів по платежах, визначених в п. 3.4 до цього Договору, Замовник сплачує Виконавцю пеню в розмірі 0,1% від суми заборгованості, але не більше подвійної облікової ставки НБУ, яка діяла в період заборгованості, за кожен день прострочення платежу.

7.4. З метою дотримання вимог п. 201.1 ст. 201 Податкового кодексу України, Виконавець зобов'язаний надати Замовнику належно оформлену податкову накладну з урахуванням вимог норм ст. 201 ПКУ.

У випадку відсутності реєстрації такої податкової накладної у Єдиному реєстрі податкових накладних, Виконавець зобов'язаний відшкодувати Замовнику у повному обсязі збитки на суму ПДВ за такою податковою накладною протягом 10 (десяти) днів з моменту подання Замовником декларації з ПДВ за відповідний податковий період, у якому внаслідок порушення Виконавцем, ця сума не включена до податкового кредиту.

8. ДОГОВІР В ЦІЛОМУ

8.1. При тлумаченні даного Договору має силу документ Інкотермс 2000 року.

8.2. Даний Договір складений при повному розумінні Сторонами предмету Договору і заміняє будь-які інші угоди по даному предмету, укладені в усній чи письмовій формі раніше.

8.3. Зміни в цей Договір можуть бути внесені за взаємною згодою Сторін і оформляються Додатком до цього Договору.

8.4. Шляхом підписання цього Договору, відповідно до Закону України № 2297-VI «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року, Замовник і Виконавець надають згоду на обробку особистих персональних даних з метою інформаційного супроводу договорів, підготовки відповідно до вимог законодавства податкової звітності та звітності до фондів соціального страхування, а також внутрішніх і зовнішніх документів підприємства та інших цілях, що можуть виникнути у зв'язку зі статутною діяльністю.

8.5. Даний Договір вступає в силу з моменту його підписання обома Сторонами і діє до 31 грудня 2023 року, а в частині проведення розрахунків до повного виконання зобов'язань.

8.6. Жодна із Сторін не має права передавати права і обов'язки по даному Договору третій особі без письмової згоди на те другої Сторони.

8.7. Даний Договір складений українською мовою в двох оригінальних примірниках, кожний з яких має однакову юридичну силу, по одному для кожної Сторони.

9. ЮРИДИЧНІ АДРЕСИ ТА БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ СТОРІН

ВИКОНАВЕЦЬ

ОВ «КАРС ІНВЕСТ»

600, Івано-Франківська область,

т. Рожнятів вул. Шевченка 2.,

УА423052990000026001015500887

ХКБ «ПРИВАТБАНК» МФО 305299

Ідентифікаційний код: 37983157

Ідентифікаційний податковий номер №

379831509119

Виконавець:

Директор

Хортів А.В.

ЗАМОВНИК

ПП "Г-МАРКО"

77662 Україна, Івано-Франківська область,

Калуський район, смт.Перегінське вул.Руданського,23А

п/р UA493808050000000026001752139

Банк АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ» МФО 380805

Ідентифікаційний код: 44412981

Ідентифікаційний податковий номер № 444129809119

Замовник

Директор

Гулій М. М.

Додаток Д

Амортизація основних засобів за 2024 р. ПП “Г-МАРКО” на 01.11.2024 р.

Назва ОЗ	Первісна вартість	Залишкова вартість	Покращення 2024 рік	Строк використання	Амортизація річна	Амортизація місячна	Роки використання	Залишкова вартість на 01.01.2025 р.
Автовантажувач Gaterpillar GP30N	362250	265650		5 років	72450	6037,5	2022-2027	193200
Автомобіль TOYOTA	2797500	2476596		5 років	280370,3	23364,19	2022-2027	2196225
Насос	26000	9749,92		1 рік	9749,92	1083,32	2022-2023	
Автомобіль УРАЛ	78536,55	64583,37		2 роки	16146	1345,5	2023-2025	48437,37
Конденсаторна установка	51800	51800		5 років	7770,06	863,34	2024-2029	44029,94
Гібридний інвертор трифазн.	99937,5	99937,5		4 роки	4164,06	2082,03	2024-2028	95773,44
Акумуляторна батарея Dynessa	103140	103140		4 роки	4297,5	2148,75	2024-2028	98842,5
Всього	3519164	3071456.34			394947,8	36924,63		2676509